

Uloga učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika 1. razreda Osnovne škole

Gašparić, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:386009>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Sara Gašparić

**ULOGA UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA
U POUČAVANJU GLAZBE I RAZVOJU
GLAZBENIH VJEŠTINA UČENIKA 1. RAZREDA
OSNOVNE ŠKOLE**

Diplomski rad

Zagreb, srpanj, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Sara Gašparić

**ULOGA UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA
U POUČAVANJU GLAZBE I RAZVOJU
GLAZBENIH VJEŠTINA UČENIKA 1. RAZREDA
OSNOVNE ŠKOLE**

Diplomski rad

Mentorica rada:
Diana Atanasov Piljek, viša predavačica

Zagreb, srpanj, 2022.

Zahvala

Zahvaljujem svojoj mentorici, višoj predavačici Diani Atanasov Piljek na vodstvu, pomoći i strpljenju tijekom pisanja ovog diplomskog rada. Po prvi puta u svome životu susrela sam osobu koja živi glazbu i za glazbu te osobu koja svoju ljubav prema glazbi i znanje metodike glazbene kulture nesebično daje svojim studentima. Ljubav prema glazbi i temelje metodike glazbene kulture usadila mi je upravo moja mentorica, viša predavačica Diana Atanasov Piljek i na tome sam beskrajno zahvalna.

Zahvaljujem i ostalim profesorima Učiteljskog fakulteta koji su svojim primjerom i radom oblikovali mlade i ambiciozne učitelje. Jedno veliko hvala i ravnateljici Osnovne škole Gornje Jesenje, Ljerki Malogorski-Dragoslavić koja je bila uz mene i pratila moj rad prilikom uspinjanja na svaku stepenicu više tijekom mog obrazovanja.

Želim zahvaliti svim kolegicama i kolegama, prijateljima i bližnjima koji su mi studentske dane obilježili na poseban način. Prustovski uronim u sjećanja na događaje koji su se zbili u ovih 5 godina te se teško izvučem iz njih upravo zbog toliko posebnih ljudi.

Posebno zahvaljujem svojoj obitelji na vjeri, ljubavi, pomoći, podršci, povjerenju i razumijevanju koje mi je pruženo tijekom studiranja. Moj oslonac i vjetar u leđa! Bez obitelji ova priča ne bih imala ovakav svršetak. Hvala!

SAŽETAK

Glazba je od davnih vremena bitan segment u životu svakog pojedinca. Njezinu univerzalnu prirodu naglašava američki pjesnik Henry Hadsworth Longfellow izrekom kako je glazba zapravo univerzalni jezik čovječanstva. Poznata je činjenica da glazba pozitivno utječe na prenatalni razvoj djeteta te da dijete reagira na glazbu već u najranijoj fazi svoga života. S obzirom da na razvoj glazbenih vještina djeteta bitno utječe djetetova okolina, potrebno je s njihovim razvijanjem, započeti čim ranije. Uz roditelje i odgojitelje ključnu ulogu u tom procesu imaju učitelji primarnog obrazovanja.

U ovom radu govori se o glazbi kao umjetnosti te o važnom značaju predmeta Glazbena kultura u odgojno-obrazovnom procesu. Nadalje, navodi se da učitelj primarnog obrazovanja treba posjedovati kompetencije usmjerene na pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbenu kreativnost te glazbene igre. Uloga učitelja primarnog obrazovanja jest da uvede učenike u glazbenu kulturu te da potiče i utječe na razvoj glazbenih vještina učenika. Kako bi sat glazbene kulture bio dinamičan i kreativan, potrebno je pomno odabrati metodičke postupke. Metodički postupci u nižim razredima osnovne škole u nastavi glazbene kulture su postupci pri pjevanju u razredu, postupci pri sviranju u razredu, postupci pri slušanju i upoznavanju glazbe u razredu i postupci pri izvođenju glazbenih igara i plesanja u razredu. Koristeći različite metodičke postupke na satu glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole doprinosi se kvalitetnijem usvajanju glazbenog sadržaja.

Ovim radom nastojala se je prikazati važnost koju uloga učitelja u primarnom obrazovanju nosi tijekom poučavanja glazbe i razvoja glazbenih vještina učenika prvog razreda primarnog obrazovanja. Eksperimentalno istraživanje koje je provedeno, odgovara upravo na pitanje utječe li učitelj primarnog obrazovanja na poučavanje glazbe i razvoj glazbenih vještina učenika prvog razreda primarnog obrazovanja i na koji način.

KLJUČNE RIJEČI: glazba, glazbena kultura, glazbene vještine, uloga učitelja primarnog obrazovanja, kompetencije učitelja primarnog obrazovanja

ABSTRACT

The Role of Primary Education Teachers in Teaching Music and Developing the Musical Skills of 1st-grade Elementary School Students

Music has been an important segment in life of every individual since ancient times. Its universal nature is emphasized by the American poet Henry Hadsworth Longfellow, who says that music is in fact the universal language of mankind. It is a well-known fact that music has a positive effect on a child's prenatal development and that a child reacts to music at the earliest stage of his life. Since the child's environment plays an important role in the development of a child's musical skills, it is necessary to start developing the child's musical skills as early as possible. In addition to parents and educators, primary education teachers have a key role to play in developing musical skills. Therefore, the framework of this paper is the role of primary education teachers in teaching music and developing the musical skills of first grade students.

This paper discusses music as art and the important role of the subject Musical culture in the educational process. Furthermore, it is stated that the teacher of primary education should possess competencies focused on singing, playing, listening to music, musical creativity and musical games. The primary education teacher's role is to introduce students to musical culture and to encourage and influence the development of students' musical skills. In order for the musical culture to be dynamic and creative, it is necessary to carefully select methodological procedures. Methodical procedures in the lower grades of elementary school in the music culture setting are procedures for singing in class, procedures for playing instruments in class, procedures for listening to and getting to know music in class, and procedures for performing musical games and dancing in class. Using different methodological procedures in the musical culture class in the lower grades of primary school contributes to a better acquisition of musical content.

This paper seeks to show the importance of the role which teachers in primary education have during music teaching and development of musical skills of first grade students and a experimental research was conducted in the first grade of a primary school that puts the role of primary education teachers at the center of musical skills development.

KEY WORDS: music, music lessons, music skills, the role of primary school teachers, competencies of primary school teacher.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. GLAZBA-UMJETNOST	2
2. GLAZBENA KULTURA KAO NASTAVNI PREDMET	3
2.1. <i>Značaj predmeta Glazbena kultura</i>	4
2.2. <i>Glazbena kultura prema predmetnom kurikulumu za predmet Glazbena kultura za 1. razred</i>	
2.2.1. <i>Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe</i>	7
2.2.2. <i>Domena B: Izražavanje Glazbom i uz glazbu</i>	7
2.2.3. <i>Domena C: Glazba u kontekstu</i>	8
3. KOMPETENCIJE UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA U POUČAVANJU GLAZBE	8
4. ULOGA UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA U POUČAVANJU GLAZBE	10
4.1. <i>Učitelj kao motivator</i>	11
4.2. <i>Učitelj kao medijator</i>	12
4.3. <i>Učitelj kao partner</i>	13
5. METODIČKI POSTUPCI U NASTAVI GLAZBENE KULTURE U 1. RAZREDU PRIMARNOG OBRAZOVANJA	14
5.1. <i>Postupci pri pjevanju u razredu</i>	16
5.2. <i>Postupci pri sviranju u razredu</i>	18
5.3. <i>Postupci pri slušanju i upoznavanju glazbe u razredu</i>	19
5.4. <i>Postupci pri dječjem glazbenom stvaralaštvu</i>	19
6. ISTRAŽIVANJE	21
6.1. <i>Problem istraživanja</i>	21
6.2. <i>Cilj istraživanja</i>	21
6.3. <i>Hipoteza</i>	21
6.4. <i>Uzorak ispitanika</i>	21
6.5. <i>Instrumenti, postupci i metode rada</i>	21
6.6. <i>Tijek istraživanja</i>	22
6.7. <i>Rezultati</i>	28
6.8. <i>Rasprava</i>	36
6.9. <i>Zaključak istraživanja</i>	37

ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	39
PRILOZI	42
Izjava o izvornosti diplomskog rada.....	54

UVOD

Jedna od važnijih zadaća obrazovanja 21. stoljeća jest upoznavanje učenika s kulturnim svjetskim i nacionalnim pojavnostima. Stvaranju identiteta i kulturne svijesti, između ostalog, doprinosi se temeljitim i sustavnim provođenjem umjetničkog odgoja. S generacije na generaciju prenose se i održavaju društveno-povijesne vrijednosti, ali se istovremeno proizvode i nove s obzirom na tradiciju, suvremena promišljanja te stajališta. Umjetnost je, ukratko rečeno, područje neposrednog primanja i promicanja kulture. Nužno je upoznati umjetnička djela već u osnovnoj školi, kako bi se svijet i jezik umjetnosti približili pojedincu. Umjetnost doprinosi umnom, duhovnom, estetskom, osjećajnom i kreativnom razvoju učenika te je samim time uloga umjetnosti u obrazovanju učenika veća. Uključivanjem učenika u umjetničke procese, preciznije rečeno od upoznavanja, analize umjetničkih djela do samostalnog pokušaja u području stvaralaštva način je na koji se osposobljavaju za razumijevanje umjetnosti. Kako bi učenici upoznali kulturu svoga kraja i kulturu drugih naroda te poštovali i očuvali svjetsku kulturnu baštinu potrebno ih je senzibilizirati za umjetnički izraz i umjetnost već za vrijeme osnovnoškolskog obrazovanja (Martinović i Vidulin, 2015).

Martinović i Vidulin (2015) navode da je u školskom životu djeteta od iznimne važnosti uloga predmeta Glazbena kultura koja ujedno predstavlja nezamjenjivu sastavnicu u oblikovanju učenikove cjelovite osobnosti. Izrazito učinkovit medij za razvoj kognitivnih, motoričkih i afektivnih sposobnosti učenika u nastavnom procesu je glazba. Na satu glazbene kulture učenik koji je aktivan neprestano otkriva, zamišlja i stvara glazbu. U procesu osvještavanja glazbe, aktivni učenik na satu glazbene kulture analizira, uspoređuje i vrednuje glazbu. Tijekom glazbenog obrazovanja u osnovnoj školi učenik će razviti sposobnost percepcije - slušanja i analiziranja glazbenih djela, naučit će doživljavati i intelektualno pratiti glazbeno djelo, upoznat će brojna djela iz područja umjetničke glazbe te kroz sve navedeno učiti će o glazbi.

Osoba koja učenika vodi, usmjerava te postavlja temeljna znanja tijekom osnovnoškolskog obrazovanja je njegov učitelj primarnog obrazovanja. Opće je poznato da kompetencije učitelja uveliko utječu na rad i uspjeh učenika. Šulentić Begić (2012) ističe kompetencije koje učitelj mora posjedovati kako bi kvalitetno podučavao predmet Glazbena kultura u osnovnoškolskom obrazovanju napominje da učitelj mora biti kompetentan za pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre te glazbenu kreativnost. Zapravo, najvažnije je da je učitelj primarnog obrazovanja prosječno muzikalan kako bi navedene kompetencije

koje se odnose na pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre te glazbenu kreativnost bile uspješno provedene.

Uloga učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika značajna je te se temelji na kompetencijama koje svaki učitelj primarnog obrazovanja mora posjedovati da bi učenicima prenio ljubav prema glazbi i uveo učenike u glazbenu kulturu. Učitelj nije samo osoba koja poučava predmet Glazbene kulture, već mora djelovati kao motivator, medijator te partner. Uloga učitelja je voditi metodički proces, pratiti i vrednovati učenička postignuća te motivirati i aktivirati svakog učenika kako bi se postigao cilj nastave glazbene kulture koji je, kako navode Atanasov Piljek i Margetić (2011), uvođenje učenika u glazbenu kulturu, kao i upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbenih sposobnosti i kreativnosti te usvajanje estetskog i kritičkog procjenjivanja glazbe.

1. GLAZBA-UMJETNOST

Od davnih vremena u staroj Grčkoj, koja je simbol kolijevke zapadne civilizacije, glazba je imala važnu ulogu u svakodnevnom životu te je bila sveprisutna. Vrlo malo je pisano i znano o grčkoj glazbi, no u literaturi stoji kako je upravo glazba kao umjetnost u staroj Grčkoj bila sastavni dio njihova života. Grci su smatrali kako sastavni dio obrazovanja svakog slobodnog građanina treba biti pouka u pjevanju i sviranju. U staroj Grčkoj glazba je bila važno obilježje religijskih obreda, obiteljskih proslava te svečanosti (Međugorac, 2015).

Glazba je prije svega umjetnost. Često ljudi navode kako je dovoljno imati dva zdrava uha kako bi slušali glazbu. No, za slušanje glazbe potreban senzibilan duh. Glazba se ne sluša ušima, već cijelim bićem. Glazba se osjeća (Srakić, 2006).

Srakić (2006) naglašava da je potrebno razviti osjećaj za umjetnost kako bi pojedinac živio glazbu. Nažalost, nema svaki pojedinac takav osjećaj. Glazba se iskazuje u akustičkoj ugodu te slaganju i povezivanju akorda. Harmonija ili suglasje označava više zvukova istovremeno. Harmonija obogaćuje melodiju, pruža melodiji oslonac i potporu. Često se navodi kako je melodija glavna nit, nit vodilja, koja se svaki puta nanovo otkriva. Svaki pojedinac uočava melodiju, dok u njoj duhovno uživa.

Manasteriotti (1981) naglašava kako su prve godine djetetova života od iznimne važnosti za formiranje njegove ličnosti. U najranijem razdoblju njegova života potrebna mu je ljubav odraslih, odgoj, briga te usmjereno poučavanje. Autorica ističe kako je značenje

umjetnosti za odgoj djeteta jako veliko, a upravo je glazbena umjetnost od svih umjetnosti najdostupnija djetetu jer je još od rođenja njegov slušni aparat potpuno pripremljen i razvijen.

2. GLAZBENA KULTURA KAO NASTAVNI PREDMET

Nastava glazbene kulture obavezan je nastavni predmet u primarnom obrazovanju u Republici Hrvatskoj i u ostalim europskim zemljama. Glazbena kultura održava se kao samostalan predmet, a od prvog do četvrtog razreda primarnog obrazovanja izvodi je učitelj razredne nastave. U četvrtom razredu nastavu predmeta Glazbena kultura može izvoditi učitelj predmetne nastave, no to ovisi o organizaciji i ravnatelju škole. Zastupljenost nastave glazbene kulture je na jedan školski sat tjedno ili 35 školskih sati u jednoj nastavnoj godini. Nastava glazbene kulture temelji se na četiri načela:

- „psihološko načelo – učenjem i poučavanjem glazbe ostvaruje se potreba učenika za kreativnim izrazom. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima učenici emotivno reaguju na glazbu i učvršćuju vlastiti odnos s glazbom
- kulturno-estetsko načelo – izravnim ili neizravnim susretom s glazbenim ostvarenjima učenici razvijaju glazbeni ukus, stječu kriterije za vrednovanje glazbe i sposobnosti izražavanja vlastitih stavova o glazbi
- načelo sinkroničnosti – u središtu interesa je glazba koja se promatra sa svih aspekata, a ne isključivo povijesnog
- načelo interkulturalnosti – upoznavanjem glazbe vlastite kulture i glazbi svijeta učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednako vrijednim pojedincima, narodima, kulturama, religijama i običajima“ (*Predmetni kurikulum Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, 2019: 7).

Martinović i Vidulin (2015) navode kako je u životu djeteta od iznimne važnosti uloga glazbene kulture koja ujedno predstavlja i nezamjenjivu sastavnicu u oblikovanju djetetove cjelovite osobnosti. Učinkovit medij u razvoju afektivnih, kognitivnih te motoričkih sposobnosti djeteta u nastavnom procesu je glazba. Na satu glazbene kulture učenik koji je aktivan neprestano otkriva, zamišlja i stvara glazbu. Na nastavi glazbene kulture učenik upoznaje brojna djela iz područja umjetničke glazbe, uči doživljavati i slušno pratiti glazbeno djelo, razvija sposobnost akustičkih odnosa, odnosno slušanja i analiziranja glazbenih djela te u konačnici upoznaje upravo glazbu. Nadalje, aktivnim slušanjem, zapažanjem glazbenih

sastavnica te procjenjivanjem i vrednovanjem glazbenih djela učenik spoznaje vrijednost umjetničke glazbe, a upravo tada započinje učenikovo senzibiliziranje za glazbenu umjetnost.

2.1. Značaj predmeta Glazbena kultura

Iz prirode same glazbe proizlazi organizacija predmeta Glazbena kultura. Po samoj prirodi glazbe, ona je otvorena, integrativna te interdisciplinarna. Na prvom mjestu, glazba je otvorena što podrazumijeva da se „učenje i poučavanje prilagođava interesima i sposobnostima učenika te sklonostima učitelja/nastavnika“ (PKGKIGU, 2019: 7). Štoviše, navedeno podrazumijeva i visok stupanj slobode u odabiru i oblikovanju nastavnih sadržaja, primjeni različitih metoda učenja i poučavanja te strategija kao i pristupa vrednovanju. Zatim, glazba je integrativna odnosno „domene/koncepti i odgojno-obrazovni ishodi predmeta međusobno su povezani i nadopunjuju se“ (PKGKIGU, 2019: 7). Posljednja karakteristika glazbe koju je potrebno istaknuti jest da je glazba interdisciplinarna, što podrazumijeva da „postoji čvrsta povezanost s ostalim poljima umjetničkog područja te su moguće i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima, područjima i međupredmetnim temama“ (PKGKIGU, 2019: 7).

Prema Predmetnom kurikulumu Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije (2019) predmet Glazbena kultura odnosno učenje glazbe ima višestruku društvenu ulogu za učenika, školu, zajednicu i društvo. Naglasak učenja i poučavanja predmeta Glazbena kultura stavlja se na susret učenika s glazbom. Fakultativna nastava te izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u okviru kojih učenici proširuju stečena znanja te istodobno sustavno razvijaju svoje interese i ostvaruju kvalitetan umjetnički rast i razvoj važan su dio procesa učenja i poučavanja glazbe. Učenici će tijekom i nakon svog obrazovanja kao kompetentni korisnici kulture aktivno sudjelovati u glazbenome životu svoje sredine, doprinositi prenošenju, obnavljanju, očuvanju te širenju kulturnog nasljeđa.

2.2. Glazbena kultura prema kurikulumu za predmet Glazbena kultura za 1. razred osnovne škole

Svalina (2015) navodi kako je u nekadašnjem tradicionalnom učenju i poučavanju glavni cilj nastave bio osmišljavanje planova i programa u kojima se striktno definiralo što bi učitelji morali poučavati učenike tijekom jedne nastavne godine te prenošenje već istraženih činjenica. U sadašnjem suvremenom pristupu cilj je zapravo postići interdisciplinarno

poučavanje te međupredmetno povezivanje, a samim time zapravo se želi osigurati individualni pristup učenju.

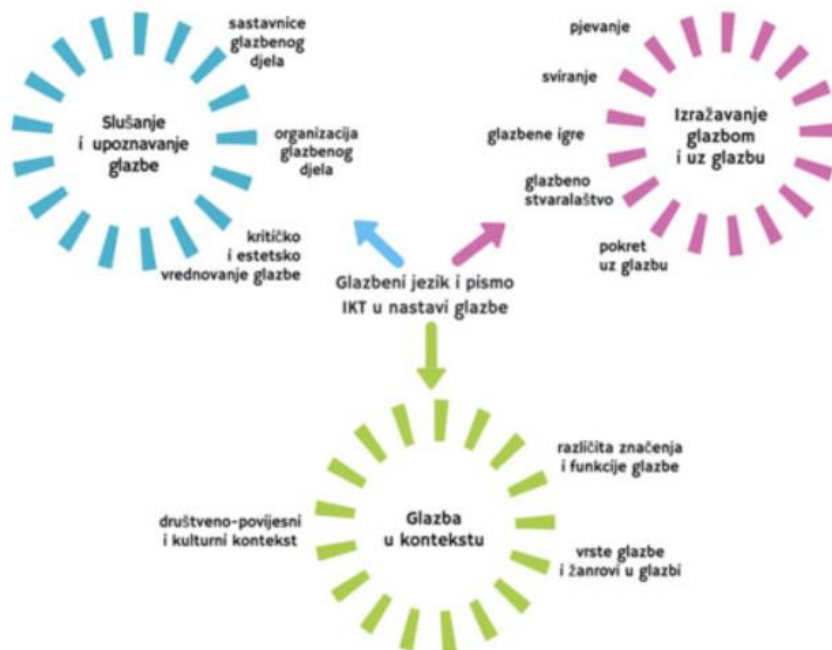
Ministarstvo znanosti i obrazovanja je početkom 2019. godine uvelo *Kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*. Sukladno *Kurikulumu za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije* (2019) učenje i poučavanje nastavnog predmeta Glazbena kultura postiže se domenama.

Domene koje su zastupljene u učenju i poučavanju nastavnog predmeta Glazbena kultura jesu:

- Domena A: *Slušanje i upoznavanje glazbe*,
- Domena B: *Izražavanje glazbom i uz glazbu*,
- Domena C: *Glazba u kontekstu*,

Valja istaknuti kako su upravo domene predmeta Glazbena kultura izuzetno međusobno povezane te se nadopunjuju (PKGKIGU, 2019)

Odgovarajućom organizacijom obaveznih i preporučenih sadržaja postižu se jasno utvrđeni ishodi učenja glazbe te odgojno-obrazovni ciljevi. Isticanje pojedinih odgojno-obrazovnih ishoda za vrijeme učenja i poučavanja ostvaruje se podjelom domena na različite aktivnosti. Primjerice aktivnosti usko vezane uz domenu A, odnosno *Slušanje i upoznavanje glazbe* jesu određivanje sastavnica glazbenog djela, kritičko i estetsko vrednovanje glazbe te organizacija glazbenog djela. Preciznije rečeno domenom A učenici će upoznati glazbu različitih vrsta, žanrova, pravaca, stilova, primijeniti znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama te naučiti vrednovati glazbu, doživjeti ju, razumjeti i upoznati, a sve to aktivnim slušanjem. Domenom B, odnosno *Izražavanje glazbom i uz glazbu* učenici izvode aktivnosti kao što su pjevanje i sviranje pjesama, razne glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i drugo. Aktivnosti koje su primarne u posljednjoj domeni, domeni C, odnosno *Glazba u kontekstu* usmjerene su na učenje različitih funkcija glazbe, vrste glazbe te smještanje glazbe u društveno-povijesni i kulturni kontekst (PKGKIGU, 2019). U Kurikulumu za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije iz 2019. godine organizacija kurikuluma predmeta Glazbena kultura prikazano je slikovito:

Slika 1. Organizacija kurikuluma predmeta Glazbena kultura / Glazbena umjetnost preuzeto iz *Predmetnog kurikuluma Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, 2019.

U *Predmetnom kurikulumu Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije* (2019) navode se odgojno-obrazovni ishodi koje svi učenici trebaju usvojiti za vrijeme nastavne godine. Prema tome na kraju prvog razreda osnovne škole treba usvojiti sljedeće odgojno-obrazovne ishode:

- „prepoznati 3 – 10 skladbi
- razlikovati glazbeno-izražajne sastavnice (jednu od druge)
- sudjelovati u zajedničkoj izvedbi te opisati zajedničku izvedbu
- samostalno pjevati / izvoditi pjesme i brojalice
- samostalno izvoditi glazbene igre s pjevanjem, s tonovima / melodijama / ritmovima, uz slušanje glazbe i pratiti pokretom pjesme i skladbe
- stvarati / improvizirati melodijske i ritamske cjeline pjevanjem, pokretom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i / ili udaraljka
- svirati na udaraljka (dječji instrumentarij) ili tjeloglazbom uz pjesme / brojalice koje pjeva / izvodi
- prepoznati različite uloge glazbe“ (PKGKIGU, 2019, str. 17-20).

Predmetni kurikulum Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije (2019) sadrži predloženi odnos zastupljenosti domena u odgojno-obrazovnoj vertikali, no isti je podložan promjenama jer sam učitelj tijekom nastavne godine može nekoj

od domena dati manju ili veću važnost s obzirom na interese učenika. Odnos domena u nastavi glazbene kulture primarnog obrazovanja dijeli se na dva odgojno-obrazovna ciklusa:

- Prvi odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred OŠ)
- Drugi odgojno-obrazovni ciklus (3., 4. i 5. razred OŠ)

Prvi odgojno-obrazovni ciklus bazira se na 1. i 2. razredu Osnovne škole, te se u ciklusu polazi se od doživljaja glazbe, a pažnja se zapravo usmjerava na zbližavanje s glazbenom umjetnošću i na glazbeno iskustvo učenika. Učitelj upravo odabirom dječjih pjesama i brojalica te glazbenih djela klasične, popularne, tradicijske, filmske i *jazz* glazbe uvodi učenike u čaroban svijet glazbe. Nadalje, tijekom prvog odgojno-obrazovnog ciklusa domene A i B izjednačene su, a odgojno-obrazovni ishodi domene C se ostvaruju u okviru domena A i B.

2.2.1. Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe

Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe odnosi se na aktivnosti određivanja sastavnica glazbenog djela, na samu organizaciju glazbenog djela te kritičko i estetsko vrednovanje glazbe, a ishodište domene je upoznavanje glazbe pomoću video i audiozapisa te izravni susret učenika s glazbom. Ishodi koji se općenito odnose na domenu A su:

- učenik će upoznati glazbu različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova
- učenik će steći znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama i različitim razinama organizacije glazbenog djela
- učenik će doživjeti, upoznati, razumjeti i naučiti vrednovati glazbu

Potrebno je naglasiti kako između ostalog upoznata glazbena djela otvaraju mogućnost potrage za novim glazbenim iskustvima (PKGKIGU, 2019).

2.2.2. Domena B: Izražavanje glazbom i uz glazbu

Glazbene aktivnosti koje učenici izvode u okviru domene B su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i pokret uz glazbu. Upravo te glazbene aktivnosti omogućuju učenicima cjelovit doživljaj glazbe kao i razvoj glazbenih sposobnosti te kreativnosti. Ako se navedene glazbene aktivnosti adekvatno provode ujedno se postavlja osnovni preduvjet za realizaciju izvannastavnih aktivnosti, kao i izborne te fakultativne nastave poput primjerice instrumentalnih sastava, orkestra, pjevačkog zbora, folklornog ansambla, plesne skupine i drugo (PKGKIGU, 2019).

2.2.3. Domena C: Glazba u kontekstu

Polazište domene C su zapravo domena A i domena B. Na osnovu domena A i B učenici otkrivaju vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine, a ujedno uočavaju i razvoj, uloge te utjecaje glazbene umjetnosti na društvo, a isto tako povezuju ostale umjetnosti s glazbenom umjetnošću. Domena C zapravo je nadopuna domenama A i B te se s domenama A i B isprepliće u manjoj ili većoj mjeri ovisno o odgojno-obrazovnom ciklusu. Domena C se u prvom, drugom i trećem ciklusu ostvaruje upravo u okviru domena A i B (PKGKIGU, 2019).

3. KOMPETENCIJE UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA U POUČAVANJU GLAZBE

Učitelji primarnog obrazovanja trebaju posjedovati specifične kompetencije, odnosno teorijska i činjenična znanja, socijalne, spoznajne i psihomotorne vještine te kompetencije u užem smislu. Kompetencije općenito predstavljaju dinamičnu kombinaciju metakognitivnih i kognitivnih vještina, razumijevanja i znanja, praktičnih, intelektualnih i međuljudskih vještina te naposljetku etičkih vrijednosti. Cilj svakog obrazovnog programa jest razvoj tih kompetencija (Agencija za znanost i visoko obrazovanje, 2022). Stručnost, koja je temeljena na znanju, vrijednostima i sposobnostima, a koju uvažavaju učenici i roditelji, podrazumijeva zapravo kompetencije učitelja. Kompetencije, koje je nužno promatrati umrežene u temeljnim područjima učiteljeva rada, a koje su ujedno i kompetencije suvremenog učitelja su osobna, predmetna, didaktičko-metodička, komunikacijska, socijalna, emocionalna, interkulturalna te građanska kompetencija. Jurčić (2012) navodi kako su za uspješan rad učitelja potrebne kompetencije u području metodologije izgradnje kurikula nastave, područje oblikovanja razrednoga ozračja, područje organizacije i vođenja odgojnoobrazovnog procesa, područje izgradnje modela odgojnoga partnerstva s roditeljima te područje utvrđivanja učenikova postignuća u školi.

Opće je poznato da kompetencije učitelja primarnog obrazovanja imaju značajnu ulogu na uspjeh i rad učenika. Nužno je da učitelj primarnog obrazovanja posjeduje kompetencije vezane za sviranje, pjevanje, glazbenu kreativnost, glazbene igre te slušanje glazbe. Zapravo, najvažnije je da je učitelj primarnog obrazovanja prosječno muzikalan, kako bi navedene kompetencije koje se odnose na pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre te glazbenu kreativnost bile uspješno provedene (Šulentić Begić, 2012).

Prema Šulentić Begić (2012) nastava glazbene kulture bila bi uspješna kada bi učitelj posjedovao glazbene vještine i znanja, pedagoško-psihološka znanja te znanja iz metodike predmeta Glazbena kultura. Važno za svakog učitelja primarnog obrazovanja jest da razvija i njeguje glazbeni sluh jer za stjecanje glazbenih kompetencija upravo on ima ključnu ulogu.

Spajić-Vrkaš, Kukoč i Bašić (2001; prema Vidulin i Cingula, 2016) navode tri dimenzije kompetencije učitelja:

- *predmetna kompetencija*-odnosi se i usko je vezana s predmetom glazbena kultura te se kod učitelja na satu glazbene kulture očekuje poznavanje i razumijevanje glazbene umjetnosti, posjedovanje stručnih znanja o zakonitostima glazbe i strukturi glazbenog djela, kao i vješto muzikalno vokalno i instrumentalno muziciranje te poznavanje glazbenog pisma;
- *pedagoško-didaktičko-metodička kompetencija*-obuhvaća vještine i znanja stručnih saznanja u nastavi glazbene kulture poput poznavanja i primjene teorijskih zakonitosti u praksi, sposobnost poučavanja učenika te njihovo praćenje, osmišljavanje nastavnih metoda koje uključuju učenike, motivirajuće su i potiču učenike na rad;
- *psihološka kompetencija*- implicira ličnosti učitelja.

U svom radu Atanasov Piljek i Margetić (2011) navode kako je cilj nastave glazbene kulture u prvom redu uvođenje učenika u glazbenu kulturu, kao i upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbenih sposobnosti i kreativnosti te usvajanje estetskog i kritičkog procjenjivanja glazbe. Ukoliko se promatraju navedeni ciljevi nastave glazbene kulture, svi učitelji koji podučavaju predmet Glazbena kultura trebali imati stručno znanje o glazbenoj pismenosti, ostvariti razinu organiziranja vrijednosti afektivnog područja što se zapravo odnosi na prepoznavanje, slušanje i analiziranje skladbe te spoznati elemente i provjeru glazbenog sluha. Učitelj primarnog obrazovanja na nastavi glazbene kulture treba koristiti glazbene instrumente te sintetizirati čimbenike u jednu cjelinu i u konačnici kreirati sat glazbene kulture temeljen na teoriji i praksi kako bi mogao pozitivno utjecati na glazbene sposobnosti učenika u nižim razredima osnovne škole (Atanasov Piljek i Margetić, 2011).

4. ULOGA UČITELJA PRIMARNOG OBRAZOVANJA U POUČAVANJU GLAZBE

Antić (2000) napominje da je učitelj, kao javna osoba na društvenom zadatku, izložen stalnoj procjeni, ali istodobno i samoprocjeni: kakav je te koje profesionalne i osobne karakteristike treba unaprijediti. Vrlo je teško te je gotovo nemoguće precizno odgovoriti što sve određuje dobrog učitelja. Nedvojbeno je da učitelj ima značajnu ulogu u procesu odgoja i obrazovanja. Previšić (1999) ističe kako je učitelj „Prometej novoga doba“ koji je zapravo preuzeo ulogu interkulturalnog medijatora kojemu je cilj osobni napredak mlade osobe u socio-kulturnom okruženju. Iz provedenih analiza zaključuje se kako bi učitelj 21. stoljeća trebao:

- „surađivati s drugima odnosno interaktivno raditi i surađivati s kolegama i učenicima
- aktivno učiti što podrazumijeva učenje o novim metodama i postupcima u odgojno-obrazovnom procesu te ih primjenjivati
- izmjenjivati znanja s kolegama iz različitih područja
- provoditi model održivosti učenja u praksi tj. primjenjivati teorije i koncepte u razredu i naučiti kako poučavati učenike o vještinama 21. stoljeća
- davati povratnu informaciju i vrednovati“ (Yue i Ji, 2020: 9).

Učitelj primarnog obrazovanja mora posjedovati mnoštvo kvalitetnih kompetencija kako bi uveo učenike u glazbenu kulturu te utjecao na razvoj glazbenih vještina učenika. Koliko je zapravo važno uvesti učenika u glazbenu kulturu ističe Košta (2009) koji pojašnjava kako je kvalitetno uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbene kreativnosti i usvajanje mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe zaista preduvjet za izgradnju kvalitetnog i zdravog društva.

Dobro je znano kako učitelj ima veliku važnost prilikom otkrivanja i prepoznavanja darovitosti kod djece. Kada se darovito dijete detektira lakše mu je omogućiti maksimalan razvoj njegovih sposobnosti kao i kvalitetno napredovanje. Između ostalog, u prva tri razreda osnovne škole uloga učitelja primarnog obrazovanja u razvoju glazbenih vještina učenika je u poticanju kreativnog izražavanja i slobodnog razmišljanja. Učenik će osjetiti ukoliko učitelj vjeruje u njegove mogućnosti i ako ga iskreno prihvati te će se u tim okolnostima lakše izražavati. Koristeći različite metode poučavanja za različitu djecu kao i posvećivanje pažnje učenicima ključni su faktori koji zadovoljavaju potrebe većine učenika, a samim time i potrebe darovitih učenika (Svalina i Matijević, 2011). Glazbeno darovita djeca zanimljiv su predmet

proučavanja, a i poučavanja. Od rane školske dobi glazbeno darovitu djecu treba poticati na stjecanje glazbenih vještina i kreiranje glazbenih djela te ih u svakom smislu poticati na intenzivno bavljenje glazbom. Samo na taj će način glazbeno darovita djeca ostvariti u potpunosti svoj potencijal. Uloga učitelja kao sudionika odgojno-obrazovnog procesa ključna je i ukoliko dijete odnosno učenik želi postati profesionalni glazbenik. Kako bi učenik postao profesionalni glazbenik uz učitelja potrebno je da učenik bude muzikalan, podrška okoline je nezaobilazna kao i kvalitetan razvoj glazbenih sposobnosti (Svalina i Matijević, 2011).

Nerijetko se postavlja pitanje jesu li samo neka djeca sposobna za bavljenje glazbom ili ipak sva djeca. Dokazano je da se sva djeca rađaju s nekom vrstom glazbenih sposobnosti. Ključnu ulogu u najranijim godinama djetetova života ima okolina o kojoj zavisi razvijaju li se i koliko glazbene sposobnosti djeteta. U nepovoljnim uvjetima glazbene sposobnosti nestaju, dok u povoljnim uvjetima postaju elementarne (Svalina i Matijević, 2011).

Manasteriotti (1981) navodi kako prvi susreti djeteta s glazbom trebaju biti korisni i ugodni te glazba treba biti napisana za djecu, a ne za odrasle. Nadalje, ističe kako preglasno pjevanje, vikanje i izvođenje pjesama napornih za glasovni aparat djeteta može nanijeti veliku štetu dječjem glasu te o tome trebaju posebnu pažnju voditi učitelji i roditelji.

Drandić (2010) ističe kako su učenici nerijetko zrcalo stavova odraslih te da su svjesnih kulturnih razlika. Autor ističe kako je uloga učitelja u pogledu poučavanja i prenošenja znanja o društvenom i kulturnom kontekstu učenicima iznimno važna radi razumijevanja glazbe kao kulture te radi bogaćenja duhovnog svijeta uz razvoj kreativnosti.

Uloga učitelja primarnog obrazovanja iz svega navedenog je ključna u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika. Mladi čovjek postaje strastveni zaljubljenik u glazbu ako pohađa kvalitetno koncipiranu nastavu glazbe već od malih nogu (Drandić, 2010).

4.1. Učitelj kao motivator

Učenici će pokazati interes za glazbu te će je zavoljeti ukoliko će se aktivno baviti glazbenim aktivnostima ili ukoliko će svakodnevno biti u vezi s glazbom na različite načine i s različitim medijima. Svaki je učenik po svojoj prirodi kreativno, radoznalo i aktivno biće, koje svoje kompetencije želi razvijati i pokazati i u glazbenom području. Svaki je učenik sposoban za glazbene aktivnosti. Učenici se među sobom razlikuju po svojim individualnim sklonostima i sposobnostima te je zbog toga moguće primijetiti razlike razvijenosti glazbenog sluha,,

glazbenog pamćenja, osjećaja za ritam te interesima za pojedinu vrstu glazbe (Habuš Rončević, 2014).

Habuš Rončević (2014) napominje da su upravo odgajatelji i učitelji, uz roditelje, u većini slučajeva prvi su kontakti djeteta s glazbenim aktivnostima. Temeljni zadatak učitelja je pokušati u učenicima pobuditi želju za sudjelovanjem u raznim glazbenim aktivnostima – pjevanju, slušanju glazbe, sviranju i plesanju uz glazbu te razvijati interes za glazbu. Izbor glazbe mora biti svojim sadržajem blizak djetetu. O samom izboru glazbe ovisi stvaranje interesa za glazbu. Sukladno tome u nastavi je važno pažljivo izabrati pjesme koje želimo da učenici pjevaju, kao i glazbu koju će učenici slušati, bila ona instrumentalna ili vokalna.

Na razvoj dobrog glazbenog ukusa moguće je utjecati izborom vrijednih i učenicima pristupačnih glazbenih djela. U skladu s mogućnostima potrebno je poticati učenike u razvoju njihovih stvaralačkih glazbenih sposobnosti. Osim motivacije, pravilnim odabirom vrijednih glazbenih uradaka, njihovim sviranjem, slušanjem i pjevanjem, moguće je voditi razgovor s učenicima o slušanim glazbenim djelima. Nipošto se ne smije smetnuti s uma da je potrebno motivirati učenike na izražavanje glazbenih doživljaja i likovnim aktivnostima, kao i pokretom i plesom (Habuš Rončević, 2014).

4.2. Učitelj kao medijator

Uloga učitelja je uputiti učenike u samu glazbu te im omogućiti da osjete i otkriju ljepotu glazbe. Tada uloga učitelja nije kontrolirajuća i tradicionalna, već je usmjerena na razvoj kreativnog i kritičkog glazbenog mišljenja učenika te na razvoj njihovih glazbenih kompetencija. Vrijednosti organizacije glazbenih aktivnosti za učenike ne ograničavaju se nužno na razvoj učeničkih glazbenih sposobnosti. Osim što doprinose jačanju komunikacijskih vještina, glazbene aktivnosti pridonose razvoju motorike, socijalnih kompetencija, koncentracije, apstraktnom mišljenju, osjećaju za lijepo, pokretu i ritmu (Habuš Rončević, 2014).

Učitelj indirektno, kao medijator, sudjeluje u glazbenim aktivnostima. Učitelj proučavajući glazbene odabire učenika te njihovu zainteresiranost brojnim zapisima, kao primjerice videom ili zvučnim zapisom, bilježi aktivnosti učenika te ujedno pokušava što bolje razumjeti svoje učenike i podupirati ih u njihovom glazbenom razvoju. Promatrajući tako

učenike, učitelj zamjećuje njihove glazbene interese i ujedno osmišljava daljnje glazbene ciljeve (Habuš Rončević, 2014).

Uloga učitelja iznimno je važna prilikom poticanja učenika na prepoznavanje odgovarajućih elemenata glazbe, kao i u pružanju pomoći u složenijim aktivnostima na satu glazbene kulture. Učitelj treba biti dostupan djeci te kvalitetnim povratnim informacijama otkloniti bilo kakve rasprave među učenicima, primjerice tko je bolje svirao, plesao, pjevao... Kako bi učitelj u potpunosti ostvario ulogu medijatora treba zaobilaziti izravno vođenje učenika prilikom obavljanja glazbenih aktivnosti. Zbog toga je bitno da učitelj bude fleksibilan i spreman na udaljavanje od već isplaniranih aktivnosti na satu glazbene kulture. U opuštenim i spontanim aktivnostima na satu glazbene kulture učitelj prati potrebe i interese učenika, njihove razvojne mogućnosti te u konačnici prati same učenike (Habuš Rončević, 2014).

4.3. Učitelj kao partner

Jedno od najboljih motivacijskih sredstava u razvoju učenikovih sposobnosti na satu glazbene kulture jest igra. Igra je sama po sebi veoma zastupljena u životu svakog pojedinca, posebice u predoperacijskom razdoblju te fazi konkretnih operacija. Pojam koji je usko vezan uz igru jest kreativnost, pa je tako i u svijetu glazbe, igra vezana uz glazbenu kreativnost. Glazbene igre u metodici glazbene kulture odnose se na pjesme s pjevanjem i znanom koreografijom (Habuš Rončević, 2014).

Zadaća učitelja kao suigrača je izgrađivati i jačati kod učenika doživljaj za tempo, ritam, dinamiku, metar, boje, tonsku visinu, tonski rod, prepoznavanje melodije. Cilj učitelja kao partnera je razviti zanimanje za glazbu i ljubav prema glazbi, za glazbala, interpretaciju te ljubav prema umjetnostima. Sama uloga učitelja kao suigrača iziskuje intenzivno i kontinuirano sudjelovanje učitelja u glazbenim igrama učenika (Habuš Rončević, 2014).

Uloga učitelja kao suigrača usko je povezana s poštivanjem, suradnjom, uzajamnom ravnopravnošću te prihvaćanjem. Na satu glazbene kulture uloga učitelja kao suigrača traži od učitelja da ponekad nema toliki nadzor nad učenicima, već da ima povjerenje u učenike te da dopusti učenicima da sami izaberu pjesme. Kao suigrač učitelj bi se trebao uključiti u glazbene igre učenika te bi trebao biti prirodan i spontan prilikom organizacije glazbenih improvizacija (Habuš Rončević, 2014).

5. METODIČKI POSTUPCI I UPUTE U NASTAVI GLAZBENE KULTURE U 1. RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Komplicirano je i teško definirati suvremenosti nastave. Razlozi tome su uvođenje suvremenih medija u nastavu kao i uključivanje učenika kako bi što aktivnije sudjelovali u nastavi te samim time prilagođavali nastavni proces svojim interesima i potrebama. U današnjici se uz obrazovnu ulogu prije svega naglašava potreba odgojne zadaće suvremene nastave (Dubovicki i Omićević, 2016, prema Munjiza i Skender, 2005).

Koncepcija kvalitetnijeg školovanja obuhvaća upotrebu raznolike napredne tehnologije te se veći fokus pridaje grupnom radu te problemskoj i integriranoj nastavi. Ključni dio kvalitetne nastave jest priprema učitelja za nastavni sat. U ne tako davnoj prošlosti, upozoravano je upravo na navedenu koncepciju kvalitetnijeg školovanja te je naglasio kako je glavna zadaća u odgojno-obrazovnim ustanovama stvaranje kreativnih, originalnih i samostalnih ljudi (Dubovicki i Omićević, 2016; prema Ball i Forzani, 2009).

Rojko (2012) ističe da je posebnost glazbe u tome što jedino glazba, u usporedbi s drugim odgojno-obrazovnim područjima u odgoju i obrazovanju, ima vlastiti odgojno-obrazovni sustav. Odgojno-obrazovni sustav glazbe paralelan je sa sustavnom općeg obrazovanja uslijed trajanja te podjele na osnovni, srednji i visoki stupanj. Od iznimne je važnosti započeti što ranije s profesionalnim glazbenim osposobljavanjem. Ranom glazbenom edukacijom lakše se usvoje složene glazbene vještine, kao primjerice pjevanje notnog teksta, sviranje na raznim instrumentima i druge vještine.

Šulentić Begić i Begić (2015) napominju važnost vještine sviranja. Kako bi se postigla vještina sviranja neophodno je vježbanje instrumenta dugi niz godina i to svakodnevno. Vještina koja je zbog svoje psihološke zamršenosti slična vještini sviranja je glazbena pismenost. Podrazumijeva se da glazbeno pismena osoba poznaje i čita note. Posebnost poznavanja i čitanja nota jest u tome što se note transformiraju u tonove sviranjem instrumenta, prevanjem ili putem misli. Na taj se način razlikuje prividna i prava pismenost u glazbi (Šulentić Begić i Begić, 2015).

Postoje mnoge zabavne igre koje bude ljubav prema glazbi kao umjetnosti. Neke od interesantnih igara za satove glazbene kulture su *smišljanje melodije prema značenju riječi*, *naizmjenično pjevanje te nevidljiv pjevač*. Igra *smišljanje melodije pjesme prema značenju riječi* igra se tako da se izabere nekoliko riječi, a potom svaki igrač mora smisliti melodiju prema tome kako je doživio pojedinu riječ. Sljedeća igra, zanimljiva za sat glazbene kulture je

naizmjenično pjevanje u kojoj učitelj i učenici izvode odnosno pjevaju već usvojene pjesme te se u jednom trenutku, bez najave prekine pjevanje, a dalje nastavlja pjevati učenik kojemu je bačena loptica. Igra *nevidljivi pjevač* igra se tako da učitelj i učenici zajedno pjevaju naučenu pjesmu. Učitelj daje dogovoreni znak koji označava prekid pjevanja te učenici nastavljaju pjevati pjesmu u sebi do trenutka kada učitelj ponovno da znak za pjevanje na glas. Za vrijeme pjevanje pjesme u sebi dobiva se dojam nevidljivog pjevača. Postoje dapače brojni primjeri glazbenih igara namijenjene učenicima i učiteljima. Samim time što učitelj sudjeluje u glazbenim igrama su učenici dodatno motivirani za sudjelovanje i rad (Habuš Rončević, 2014).

Kako bi učitelj primarnog obrazovanja što vjerodostojnije prenosio svoje znanje potrebno je koristiti različite metode i oblike rada te pri njihovom odabiru treba biti kreativan. Kao što i autori Dubovicki i Omičević (2016) navode da učitelj koji je kreativan u svom radu, traga, osluškuje interese i potrebe učenika, istražuje i osjeća što se događa u razredu te pronalazi metode kojima može doprijeti do svakog učenika. Autori nadalje napominju kako su učenici kreativni tek u onoj mjeri u kojoj im to učitelji dopuste. Učitelji primarnog obrazovanja na satu glazbene kulture, kao i na svim ostalim predmetima trebaju odabirati metode koje su dinamične te koje učenicima osiguravaju samostalni rad, metode u kojima učitelj ima ulogu suradnika, medijatora, voditelja, poticatelja i motivatora, a u kojoj su učenici u ulozi istraživača. Nadalje, autori kazuju da su učenici, koji imaju osjećaj slobode i podrške, kreativniji na nastavi. Kreativnost autori povezuju s uspjehom te se može izvući zaključak da ukoliko je učenik kreativan za vrijeme sata glazbene kulture, onda je taj učenik i uspješan na satu glazbene kulture.

Na dinamičnost sata utječu metodički postupci koji su zastupljeni na satu, odnosno metodički postupci koje učitelj izabire i koristi na nastavi glazbene kulture. Šulentić Begić (2021) definira metodički postupak kao kombinaciju osnovnih nastavnih metoda ili podvrsta nastavnih metoda u jednakom nastavnom koraku. Prema autorici nastavne metode su načini partnerskog rada između učenika i učitelja na nastavnom satu čijim posredovanjem učenici usvajaju nove vještine i znanja.

Prema Šulentić Begić (2021) na nastavi glazbene kulture znanja i vještine se vježbaju i usvajaju preko aktivnosti slušanja glazbe, glazbenog stvaralaštva, pjevanja, sviranja te pokreta uz glazbu. Aktivnosti koje se koriste na nastavi glazbene kulture ostvaruju se metodičkim postupcima te ih autorica navodi:

- usvajanje brojalice/pjesme po sluhu
- usvajanje glazbenih sadržaja
- usvajanje glazbenih igara
- organiziranje slušanja glazbe
- organiziranje glazbenog stvaralaštva
- sviranje.

Učenici prvog razreda na samom su početku usvajanja glazbenih sadržaja. Prije početka osnovnoškolskog obrazovanja učenici su se susretali s glazbom, no nisu bili svjesni elemenata glazbe. Kako bi učenici što kvalitetnije usvojili glazbene sadržaje, učitelji primarnog obrazovanja trebaju obratiti posebnu pozornost na metodičke upute koje su stekli na kolegijima Metodike glazbene kulture na fakultetu, a to su metodičke upute za pjevanje, sviranje, dječje glazbeno stvaralaštvo te metodičke upute za slušanje glazbe.

5.1. Postupci pri pjevanju u razredu

Sve do danas postoje različita mišljenja o nastanku glasa. Svaki učitelj primarnog obrazovanja treba znati da „svaki zvuk nastaje mehaničkim djelovanjem na njegov izvor (neki predmet ili glazbalo) pri čemu se zrak, kao prijenosniku zvuka do organa slušanja-uha, stvara određen broj valova (titraja)“ (Njirić, 2001: 9). Zvuk koji ima obilježja tona nastaje ako je frekvencija periodična, što znači da je broj valova u sekundi jednak. Ton, kao temeljna čestica glazbenog izražavanja, ima jačinu, visinu, trajanje i boju. Ton stvara takozvani prirodni instrument glasnice koje su smještene u grkljanu (Njirić, 2001).

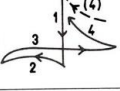

Razlikuju se funkcionalno i lijepo pjevanje. Funkcionalno pjevanje je radosno i veselo, a inzistiranjem na čestom pjevanju dolazi se do lijepog pjevanja. Kod lijepog pjevanja učenici razvijaju svoj pjevački glas te zadovoljavaju umjetničke zahtjeve. Učenici od prvog do trećeg razreda osnovne škole pjevaju *po sluhu*. Važno je naglasiti kako je kod pjevanja od iznimne važnosti disanje kojega svaki pjevač treba biti svjestan. Disati prilikom pjevanja treba ispravno, odnosno u pluća treba uvlačiti dovoljnu količinu zraka, no ne preveliku. Kod pravilnog disanja, dijafragma se pomiče prema dolje, trbuh iskače, a donja se rebra šire u stranu. Učenici mlađeg uzrasta, posebice učenici prvog razreda imaju sklonost pjevanja kroz nos. Iz tog razloga potrebno je da učitelji primarnog obrazovanja izvode u učenicima kratke vježbe udisanja i izdisanja u trajanju od 2 do 3 minute. Odabir pjesama za sat glazbene kulture učitelji trebaju prilagoditi dobi učenika. Opseg glasa učenika prvog razreda, odnosno raspon između najnižeg i najvišeg tona kojeg učenici prvog razreda mogu otpjevati je individualan i iznosi tri do šest

tonova. U prvom razredu potrebno je krenuti s pjesmama koje su polaganijeg tempa te jednostavnog ritma i jednostavnije melodije. Učenike od prvog razreda treba upozoravati na pogreške kako bi se učeničke glazbene sposobnosti unaprijedile (Njirić, 2001).

Učitelji na satu glazbene kulture najveću pozornost pak trebaju posvećivati pravilnoj intonaciji. Iskustvo nalaže kako u nastavnoj praksi sami učitelji griješe u davanju intonacije. Učitelji najčešće, prema mogućnostima svoga glasa, daju učenicima prenisku pogrešnu, najčešće preduboku intonaciju. Pjevanje van prirodnog opsega učenikovog glasa šteti njegovom razvoju glasa. Stoga, svaki učitelj treba se strogo pridržavati intonacije koja je označena u notnim zapisima pjesama (Njirić, 2001).

Za početak glazbene izvedbe potrebno je dati znak. Uvriježeno je da se učitelji za početak sviranja ili pjevanja služe odbrojavanjem te je kod odbrojavanja dovoljno naznačiti dva elementa. S ta dva elementa označuju se dvije taktne dobe prije samog početka te se tako za dvodobnu mjeru odbroji *jedan (jen)*, *dva* ili prva druga, za trodobnu mjeru *jedan (jen)*, *dva*, *tri* ili druga treća, a za četverodobnu *tri*, *čet(iri)* ili treća četa. Profesionalnije označavanje početka glazbene izvedbe je taktiranje. Kod taktiranja radi se o vizualnim signaliziranjima pokreta ruke, ponekad i glave te nije potrebno taktiranje taktnih doba prije početka izvedbe. Tu ulogu preddobe preuzima primjena kretnja kojom je naznačen tempo te točan početak (Njirić, 2001).

U tablici Njirić je ilustrirao paralelni prikaz odbrojavanja i načina taktiranja:

MJERA	TAKTIRANJE	ODBROJAVANJE
dvodobna mjera		jen, dva
trodobna mjera		jen, dva, tri
četverodobna mjera		tri, čet
predtakt u dvodobnoj mjeri		dva, jen
predtakt u trodobnoj mjeri: – početak na treću dobu		jen, dva
– početak na drugu dobu		tri, jen

Slika 2. Tablica usporednog prikaza odbrojavanja i načina taktiranja (Njirić, 2001: 15).

Prije usvajanja pjesme na satu glazbene kulture učitelj primarnog obrazovanja mora usvojiti načela njege dječjeg glasa, davanja intonacije te načela znakova za početak glazbene izvedbe.

5.2. Postupci pri sviranju u razredu

Na satu glazbene kulture u prva tri razerda osnovne škole učenici su najviše motivirani za pjevanje i sviranje. U razrednoj nastavi nerijetko se svira ritam i metar naučenih pjesama te iz tog razloga na satu glazbene kulture učenici najčešće sviraju raznim ritamskim udaraljka: zvečkama, štapićima, kastanjetama, malom drveniom bubnju, praporcima i drugim ritamskim udaraljka (Njirić, 2001).

Učenici već od prvog razreda izvode metar, odnosno teške (jake) i lake (slabe) dobe različitim vrstama udaraca, kao primjerice pjesak dlanovima po koljenima i lagani dodir ramena, doticanje poda petom ili prstima te pljesak dlanom o dlan i lagani dodir hrpta šake dlanom. Osim metra učenici izvode i ritam. Kako bi učenicima zornije predočili izvođenje ritma, učitelji razredne nastave učenike navode da će sada svirati ritam onako kako izgovaraju riječi pri pjevanju. Sviranje ritma izvodi se istom vstom udarca te se može izvoditi kuckanjem po klupi, kutiji, ploči i dr (Njirić, 2001).

Određeni je metodički postupak sviranja udaraljki s određenom i neodređenom tonskom visinom. Udaraljke s neodređenom visinom tona, kao što su mali i veliki bubanj, činele, kastanjete, štapići, triangl, bongos i dr. sviraju se na način da učenici prije svega nauče i usvoje pjesme. Osim naučenog teksta pjesme, učenici trebaju naučiti sviranje ritma uz izvedbu pjesme te svirati taktne dobe uz izvedbu pjesme. Potom se učenici dijele u dvije skupine te uz izvedbu pjesme jedna skupina izvodi taktne dobe, a druga grupa ritam. Nakon toga, učenicima se dijele udaraljke s neodređenom visinom tona te uz izvedbu pjesme jedna skupina svira ritam, a druga taktne dobe. Metodički postupak sviranja ksilofona i zvončića, koje pripadaju udaraljka s određenom visinom tona, razlikuje se od sviranja udaraljki s neodređenom tonskom visinom u nekoliko etapa. Nakon što učenici nauče pjevati pjesmu, sviraju ritam uz pjevanje pjesme tekstom te se učenicima dijele udaraljke. Potom svi učenici pjevaju pjesmu. (Šulentić Begić, 2021).

5.3. Postupci pri slušanju i upoznavanju glazbe u 1. razredu primarnog obrazovanja

Jedan od značajnijih aktivnosti u nastavi glazbene kulture je slušanje glazbe. Jedan od ciljeva nastave glazbene kulture jest upoznavanje primjerene glazbene literature i razvijanje percepcije nekih glazbenih sastavnica skladbe. Prilikom slušanja glazbe razlikuje se aktivno i pasivno slušanje glazbe. Na nastavi glazbene kulture provodi se aktivno slušanje glazbe. S druge strane, pasivno slušanje svodi se na slušanje glazbe bez svjesnog pridavanja pažnje slušanom djelu. No, u nastavi glazbene kulture javlja se metodički problem vezan za slušanje glazbe, a to je čime zainteresirati učenike i pridobiti njihovu pozornost kako bi se postigao cilj, odnosno kako bi učenici aktivno slušali. Aktivnim slušanjem nekog glazbenog djela učenici trebaju uočiti glazbeno-izražajne sastavnice i preko njih se upoznati s glazbenim djelom. Ključnu ulogu u suzbijanju mogućeg problema ima učitelj. On treba jasnim i direktnim pitanjima voditi postupak slušanja glazbe, usmjeravajući učenike na elemente koji će se analizirati tijekom slušanja. Učitelj ne smije uzeti za zlo ukoliko učenici pogriješe uslijed zaključivanja nakon aktivnog slušanja skladbe, posebice u 1. razredu, kada oni tek uplovljavaju u glazbu i sastavnice glazbe. Najbitnije je ipak da učenici s velikim zanimanjem i pažnjom slušaju glazbu (Šulentić Begić i Kujek, 2017).

5.4. Postupci pri dječjem glazbenom stvaralaštvu

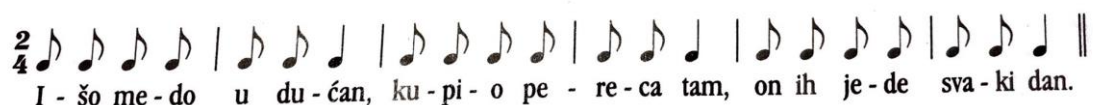
Dječjem glazbenom stvaralaštvu se u sklopu glazbene kulture u osnovnim školama ne pridaje se pozornost ili se glazbeno stvaralaštvo u velikoj mjeri zanemaruje. Učitelji primarnog obrazovanja trebali bi biti bolje educirani i osposobljeni za takav rad jer glazbeno stvaralaštvo oplemenjuje pjevanje i sviranje učenika uvijek iznova dodatnom motivacijom te se u konačnici uz glazbeno stvaralaštvo razvija i glazbeno pamćenje. Dječje glazbeno stvaralaštvo naziva se još i igra dječje mašte ili čak improvizacija. Glazbenim stvaralaštvom učenici doprinose nastavnom satu tako da oni sami doprinose kreativnosti i dinamici sata glazbene kulture (Njirić, 2001).

Postoje različiti postupci u dječjem glazbenom stvaranju koji doprinose razvoju dječjeg glazbenog stvaralaštva. Oponašanje zvukova koji se nalaze u neposrednoj blizini smatra se najnižim stupnjem dječjeg glazbenog stvaralaštva. Zvukovi koji se oponašaju, primjerice glasanje životinja, padanje kiše, prijevozna sredstva i slično, spajaju se u jednu malu priču koja učenicima služi za zvukovno izražavanje. Učenici mogu sami oponašati zvukove iz svoje okoline te ukoliko novonastali zvuk prate i ritamska obilježja, postignuta je viša razina njihovog

stvaralačkog rada. Kako su učenici kerativni postoje brojne mogućnosti kreiranja onomatopetskog zvuka. Valja spomenuti kako u prvom razredu sviranjem ritma, ritamskim udaraljka ili pak udaranje nogom o pod može biti pratnja učeničkom glasu. Sastavnicom stvaralaštva podrazumijeva se sam učenički prijedlog za izbor instrumenata. Učitelj navodi učenike na glazbeno stvaralački rad, no dalje se sve odvija na osnovi početnog prijedloga učenika (Njirić, 2001).

Idući postupak, izmišljanje teksta i njegovo ritmiziranje, temelji se na ritamskim igrama samoglasnika i suglasnika, a potom i slogova. Učenicima učitelj preporuči ritamski model s nekim slijedom samoglasnika, a zadatak učenika jest unijeti svoj slijed samoglasnika u zadani ritamski model te spojiti više takvih modela u veću cjelinu. Nakon toga učenici osmišljavaju slogove koje povezuju u cjeline i potom samostalno formiraju ritam. Opisani koraci navode učenike na put osmišljavanja brojalice. Iduća mogućnost koja doprinosi dječjem glazbenom stvaralaštvu je da se od već poznate brojalice dopune ili izmijene kreativnim tekstovima učenika (Njirić, 2001).

Primjer izmjene teksta poznate brojalice *Išo medo u dućan*:

Slika 3. Izmjena teksta brojalice *Išo medo u dućan* učenika prvog razreda (Njirić, 2001: 39).

Stvaranje melodije najviši je stupanj glazbenog stvaralaštva učenika. Budući da stvaranje melodije nastaje na osnovi prerada već poznatih glazbenih dojmova, neće imati obilježja izvornosti, kao što imaju izmišljanje teksta i ritma brojalice. Bitno je, da se kod ovog postupka učenik snimi jer nakon izvođenja učenik će teško ponoviti svoju melodijsku improvizaciju (Njirić, 2001).

Valja naglasiti kako je glazbeno stvaralaštvo učenika rad u skupini, no to ne podrazumijeva da svi učenici iz razreda sudjeluju u osmišljavanju glazbenih cjelina. Najčešće su ostvarene glazbene cjeline prijedlog nekolicine učenika, dok ostali učenici sudjeluju komentirajući predložene dijelove (Njirić, 2001).

6. ISTRAŽIVANJE

U prvom razredu osnovne škole održano je nekoliko nastavnih sati glazbene kulture od kojih su prikazana dva sata glazbene kulture za potrebe istraživanja uloge učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika prvog razreda. Učenici su izloženi različitim načinima poučavanja glazbe na koje nisu navikli.

6.1. Problem istraživanja

Utječe li način poučavanja učitelja u primarnom obrazovanju iz predmeta Glazbena kultura na razvoj glazbenih vještina učenika?

6.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je istražiti utječe li učitelj primarnog obrazovanja na poučavanje glazbe i razvoj glazbenih vještina učenika prvog razreda osnovne škole i na koji način.

6.3. Hipoteza

H - Uloga učitelja glazbe i njegov način poučavanja u nastavi glazbe (metodika glazbene kulture) utječe na razvoj glazbenih vještina učenika prvog razreda osnovne škole.

6.4. Uzorak ispitanika

Ispitanici istraživanja su učenici prvog razreda osnovne škole. U istraživanju je ukupno sudjelovao dvadeset i jedan učenik, točnije dvanaest učenica i devet učenika prvog razreda. Niti jedan učenik ne pohađa glazbenu školu. Petnaest učenika ima 7 godina, dok šestoro učenika ima 8 godina.

6.5. Instrumenti, postupci i metode rada

U istraživanju korištena metoda rada bio je eksperiment s fokus skupinom. Skupina ispitanika sudjelovala je na nastavi Glazbene kulture, gdje su učenici, koji su sačinjavali skupinu, usvajali novi nastavni sadržaj i ponavljali već naučeno. Ispitanici su bili testirani inicijalnim testom glazbenih sposobnosti. Nakon održanih sati isti ispitanici su završno testirani istim elementima glazbenih sposobnosti. Inicijalno i završno testiranje određenih glazbenih sposobnosti kao instrument prikupljanja podataka koristio je obrazac protokola opažanja. Tijekom kontinuiranog promatranja za vrijeme istraživanja pratila se zainteresiranost i aktivnost učenika prvog razreda za nastavni sadržaj. Glazbene sposobnosti koje su praćene obrascem bile su: intonacija, ritam, osjećaj za dinamiku te zainteresiranost za nastavu. Nakon održanog prvog

sata, učenici su ispunjavali anketni upitnik, koji je imao funkciju prikupljanja podataka, evaluacije sata te samovrednovanje. Razgovor sa fokus skupinom kao zajednički intervju popraćen je bilješkama od strane ispitivača, a na kraju razgovora formirani su zaključci. Od svih održanih sati nastave glazbene kulture prikazana su dva sata.

6.6. Tijek istraživanja

Inicijalno testiranje provedeno je početkom travnja u prvom razredu osnovne škole. Za testiranje određenih glazbenih sposobnosti koristile su se pjesme koje su učenici prvog razreda osnovne škole naučili. Učenici su isprva svi zajedno pjevali četiri pjesme uz pratnju instrumenta, a zatim je svaki učenik izabrao jednu pjesmu koju je otpjevao sam. Cilj inicijalnog testiranja bio je odrediti točnost u intonaciji i ritmu. Melodijskim, ritamskim i dinamičkim diktatom prikupljene su informacije o osjećaju za intonaciju, ritam i dinamiku. Promatranjem učenika za vrijeme sata glazbene kulture praćen je i pojedinačni interes za nastavu. U tablicu (tablica je anonimna) svakom je ispitaniku udjeljena ocjena jedan, tri i pet sukladno pokazanim sposobnostima: nedostatan, dobro ili izvrsno. Nakon inicijalnog testiranja uslijedili su sati pjevanja, sviranja, izvođenja glazbenih diktata koji su se održavali jednom tjedno. Istodobno je uključen i metodički bogat i raznolik nastavni instrumentarij na koji učenici do sada nisu navikli.

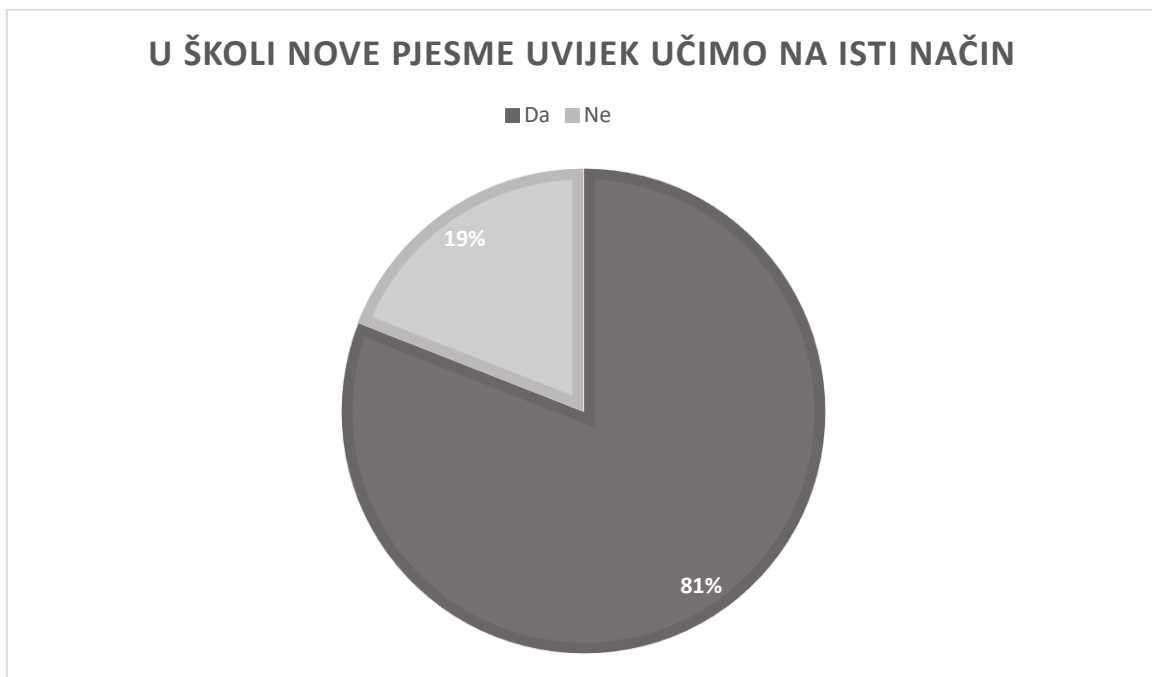
Nakon održanih sati pjevanja, sviranja i izvođenja glazbenih diktata u prvom razredu osnovne škole, završno testiranje određenih glazbenih sposobnosti učenika prvog razreda osnovne škole provedeno je krajem svibnja. Završno testiranje provedeno je na isti način kao i inicijalno testiranje. Učenici su najprije svi zajedno pjevali četiri pjesme uz pratnju instrumenta, a nakon zajedničkog pjevanja svaki je učenik izabrao pjesmu koju je otpjevao sam. U završnom testiranju cilj samostalnog pjevanja je provjeriti jesu li se određene glazbene sposobnosti učenika prvog razreda poboljšale nakon dva mjeseca održavanja nastave pjevanja i sviranja.

Anketni upitnik ispunjavali su učenici u završnom dijelu prvog održanog sata u prvom razredu osnovne škole. Upitnik je namijenjen za prikupljanje podataka, povratnih informacija i samovrednovanja na održanom satu glazbene kulture.

Na pitanje kako se učenicima svidio održani sat glazbene kulture 20 učenika od 21 učenika označilo je da im se održani sat glazbene kulture jako svidio, jedan učenik označio je da mu je održani sat bio u redu, a nijedan učenik prvog razreda nije označio da mu se održani sat nije svidio.

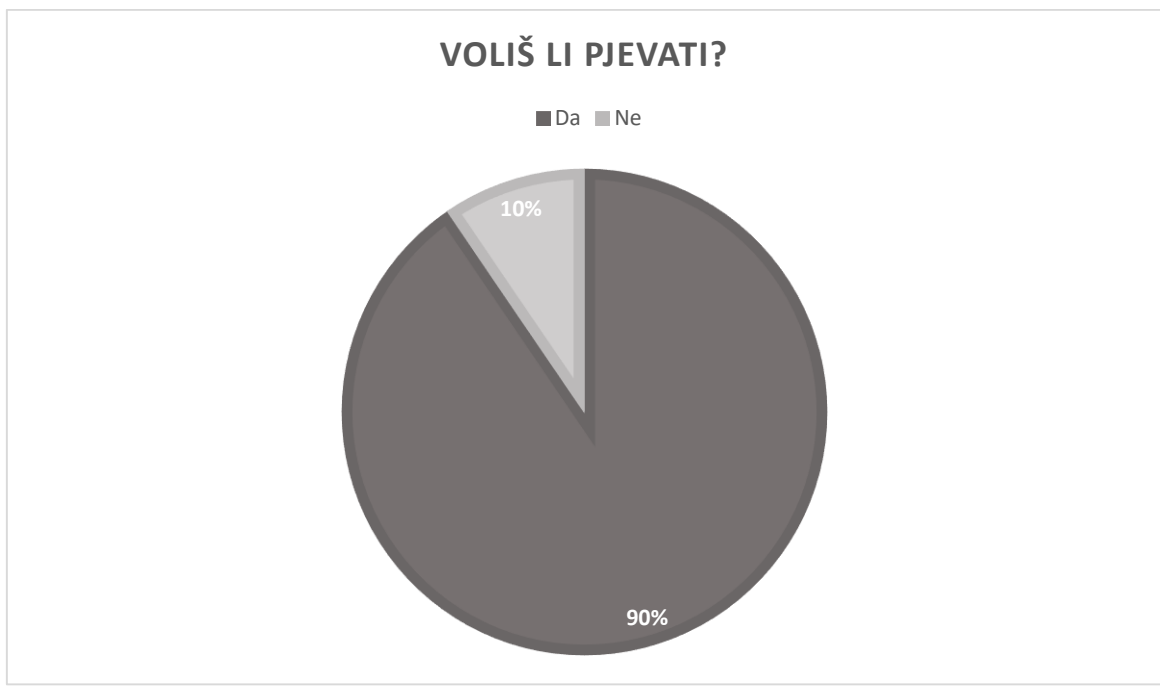
Svi učenici prvog razreda na postavljeno pitanje „Aktivnosti i zadaci koji se provode na satu glazbene kulture u školi obično su mi“ između ponuđena dva odgovora „dosadni“ i „zanimljivi“ odgovorili da su im aktivnosti i zadaci na satu glazbene kulture zanimljivi.

Na postavljano pitanje uče li u školi nove pjesme uvijek na isti način 17 (81% uzorka) učenika prvog razreda smatra da nove pjesme na satu glazbene kulture uvijek uče na isti način, dok se 4 (19% uzorka) učenika prvog razreda nije složilo s navedenom tvrdnjom.

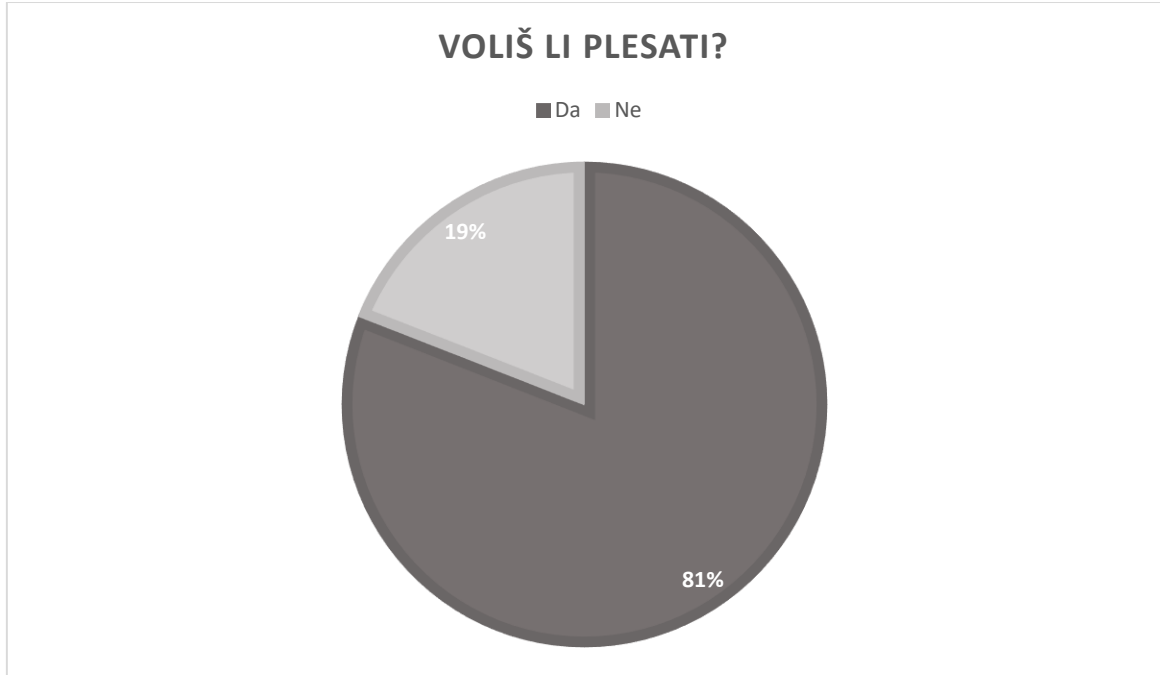
Graf 1. Stav učenika prvog razreda učenju novih pjesama na satu glazbene kulture.

19 (90 % uzorka) učenika od 21 učenika u prvom razredu na postavljeno pitanje „Voliš li pjevati?“ odgovorilo je da voli pjevati, dok je 2 (10% uzorka) učenika odgovorilo da ne voli pjevati. Od 19 potvrdnih odgovora svih 12 učenika je odgovorilo da vole pjevati i 7 učenika, dok su 2 učenika odgovorila da ne vole pjevati.

Graf 2. Stav učenika o pjevanju.

Na postavljeno pitanje „Voliš li plesati?“ 17 (81% uzorka) potvrdno je odgovorilo na postavljeno pitanje, dok su se 4 (19% uzorka) učenika izjasnila da ne vole plesati i od toga 2 učenice i 2 učenika.

Graf 3. Stav učenika o plesanju.

Svi učenici prvog razreda potvrdno su odgovorili na pitanje „Jesi li zadovoljan/a svojom aktivnošću i zalaganjem na ovom satu glazbene kulture?“.

Na zadnjem pitanju učenici su trebali iskazati svoj stav te su trebali argumentirati po čemu je ovaj sat glazbene kulture bio drugačiji od uobičajenog sata glazbene kulture koji su imali do sada. Učenici su odgovorili:

- *Meni je ovaj sat glazbene kulture bio posebniji jer je učiteljica na sat donijela sintić i svirala pjesme na njemu.*
- *Ovaj sat bio mi je drugačiji jer smo naučili kako svirati uz pomoć svoga tijela.*
- *Bio mi je drugačiji sat jer smo radili kupon za mame.*
- *Meni je ovaj sat bio drugačiji jer je učiteljica sama svirala pjesme.*
- *Bio mi je drugačiji jer sam imao osjećaj kao da se igramo.*
- *Današnji sat je bio drugačiji jer smo svi zajedno radili.*
- *Sat je bio drugačiji jer smo više puta slušali skladbu.*
- *Na ovom satu naučili smo dosta novih stvari, a posebno sam zapamtila što je tradicijska skladba.*

Nakon posljednjeg sata glazbene kulture uslijedio je sastanak fokus grupe. Sastanak fokus grupe treći je instrument za prikupljanje podataka. Svi zajedno sjeli su u krug i započeli su kvalitetnu diskusiju odgovarajući na pitanja koja su im služila samo kao smjernice za daljnje vođenje diskusije. Učenike prvog razreda riječ „glazba“ asocira na glazbenika, glazbenu kulturu, glazbenu učionicu, slušanje glazbe, glazbala, ples, slobodno vrijeme, koncert itd. Na pitanje „Što radite na satu glazbene kulture?“ gotovo svi učenici odgovorili su da pjevaju pjesme, slušaju skladbe te da ponekad i plešu. Potom su učenici raspravljali koju ulogu ima učitelj primarnog obrazovanja općenito na nastavi te posebnu pažnju usmjerili su na ulogu učitelja primarnog obrazovanja na nastavi glazbene kulture, točnije koja je uloga učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika. Tijekom diskusije i rasprave potaknute moderatorom, koji je postavljao pitanja, učenici su iznijeli svoja mišljenja i osjećaje izazvane novim načinom rada na glazbenoj kulturi. Zaključak je da stav i ponašanje te znanja učitelja uvelike utječu na nastavni sat. Učenici su iskreno odgovorili da oni

zamijete ukoliko učitelj ne voli sadržaj koji poučava. Taj odgovor odnosi se zapravo na to da učenici zamijete, ukoliko učitelj naučava nastavni sadržaj, a ne posjeduje određena znanja i kompetencije za poučavanje istoga. Učenicima se posebno svidjelo što su imali prilike na satu glazbene kulture svjedočiti demonstraciji pjesama na sintetizatoru zvuka. Raznolike aktivnosti prema mišljenju učenika, izvrsno utječu na sat jer su zbog raznolikih aktivnosti učenici uživali u satu te nisu bili ni svjesni kako je 45 minuta poletjelo.

Prvi prikazani sat glazbene kulture u prvom razredu osnovne škole održan je 25. travnja, a nastavna jedinica bila je usvajanje pjesme *Čestitka majčici* te upoznavanje i slušanje tradicijske skladbe *Ding dong*. Sat je započeo upjevavanjem poznatih pjesama. Nakon upjevavanja, uslijedio je melodijski diktat. Prije samog melodijskog diktata, učenicima je na jasan i zoran način objašnjeno koji je njihov zadatak jer na satu glazbene kulture u ovom prvom razredu nije običaj provođenje glazbenih diktata. Nakon pojašnjenja, učenici su točno i precizno odradili zadatak, odnosno nakon davanja intonacije i izvođenja fraza melodijskog diktata dva puta, učenici su ponovili fraze neutralnim slogom, rukom su pokazivali smjer melodije i izgovorili slušno percipiranu visinu tona te su nakon toga fraze zapisivali na ploču dogovorenim znakom na različitim visinama. Kako bi se učenici motivirali za daljnji rad slijedio je razgovor o majčinom danu i izrada kupona za majčin dan. Učenici su trebali osmisliti za što bi njihova majka mogla iskoristiti taj kupon. Tako su izrađeni kuponi za različite poslove koje učenici mogu sami obaviti kao primjerice pranje posuđa, brisanje prašine, a koji su ujedno bili i pokloni majkama za majčin dan. Nakon izrade kupona za majke najavljena je pjesma koju će učenici ovaj sat naučiti *Čestitka majčici*. Na iznenađenje svih učenika uslijedila je demonstracija pjesme *Čestitka majčici* na sintetizatoru zvuka i kratki razgovor o pjesmi. Ponavljanjem fraza teksta pjesme, učenici su usvojili tekst, a Igrom lovca učenici su usvojili melodiju pjesme. Tijekom uvježbavanja pjesme, odnosno sviranja ritma pljeskanjem i sviranja doba pokretima tijela, došlo je do nerazumijevanja. Učenici do sada nisu običavali svirati ritam pljeskanjem niti dobe pokretima tijela te je u uvom dijelu sata bilo potrebno dodatno i detaljnije objašnjavanje učenicima, bez stručne terminologije, kako i zašto se svira ritam pljeskanjem i sviranje doba pokretima tijela. Pošto je jedan od ciljeva glazbene kulture odgoj učenika u estetskom području, a on se postiže slušanjem primjerenih skladbi, slijedilo je slušanje tradicijske skladbe *Ding dong*. Nakon kratke motivacije i najave skladbe tijekom prvog slušanja, učenici su određivali ugođaj i tempo skladbe. Nakon toga, u drugom slušanju određivali su izvodilački sastav. U završnom dijelu sata učenici su ispunjavali anketni upitnik namijenjen za prikupljanje podataka, povratnih informacija i evaluacije svojeg angažmana na održanom satu glazbene kulture.

Drugi prikazani sat glazbene kulture u prvom razredu održan je 15. svibnja, a nastavna jedinica bila je *Teče, teče bistra voda*. Na samom početku sata zajedničkim upjevanjem, učenicima već poznatih pjesama *Združena slova* i *Hoki-poki*, stvorilo se ugodno razredno ozračje te su učenici bili motivirani za daljnji rad. Nakon upjevanja uslijedio je ritamski diktat koji je već nakon prvog izvođenja odlično ispao. Učenici su shvatili koncept ritamskog diktata, iako se dosada nisu susretali s glazbenim diktatima na nastavi glazbene kulture. Potom je uslijedila najava nova pjesma *Teče, teče bistra voda*. Učenici su pogledali video zapis koji prikazuje ljepote Republike Hrvatske te je poseban naglasak bio na rijeci Savi. Razgovarajući o pogledanom učenici se uvode u temu nastavnog sata odnosno usvajanje tradicionalne pjesme Posavine *Teče, teče bistra voda*. Učenici su pomalo bili zbunjeni jer obično na satu glazbene kulture nema motivacijskog dijela koji ih uvodi u novi nastavni sadržaj te su uspoređivali motivaciju, u kojoj se gledajući video zapis uvode u novi nastavni sadržaj s ostalim predmetima na kojima učitelji uobičajuju ovakav način motivacije. Uslijedila je demonstracija pjesme *Teče, teče bistra voda* uz sintetizator zvuka. Oduševljenje učenika nije se moglo sakriti. Iako je nekoliko tjedana prije ovog sata pjesma za usvajanje demonstrirana uz sintetizator zvuka, učenicima se sviranje na satu glazbene kulture veoma dojmilo jer obično nove pjesme uče tako da učiteljica pjesmu koja se usvaja reproducira preko CD-a. Prčitavši tekst pjesme ponavljanjem fraza teksta, učenici su s osmjehom na licu Igram lovca usvojili pjesmu *Teče, teče bistra voda*. Nakon usvajanja novog nastavnog sadržaja uslijedilo je uvježbavanje pjesme. Učenici su ovoga puta spremno i hrabro pjevali pjesmu uz matricu i svirali ritam pljeskanjem, a nakon toga svirali su dobe pokretima tijela. Nakon što su svi zajedno uspješno otpjevali pjesmu i svirali ritam pljeskanjem i dobe pokretima tijela, učenici podijeljeni u dvije skupine dobili su zadatke te je jedna skupina uz pjevanje svirala ritam pljeskanjem, dok je druga skupina svirala dobe pokretima tijela. Potom su skupine zamijenile zadatke. Kod prvog sviranja ritma pljeskanjem jedne skupine i sviranja doba pokretima tijela, učenici su pomalo gubili koncentraciju, uz bodrenje, zadatak su u konačnici izveli fantastično. Na samom kraju sata uslijedio je ples po osmišljenoj koreografiji učiteljice. Učenici su pjevajući pjesmu *Teče, teče bistra voda* usvojili i koreografiju pjesme. Pošto im osmjeh nije silazio s lica tijekom plesanja, zaključak je da su učenici uživali tijekom plesa, a i komentar jednog učenika, koji inače nije aktivan na satu i ne sudjeluje u aktivnostima za vrijeme nastave, kako mu je ovo bio najbolji sat glazbene kulture jer su radili sve što vole te da je nakon ovog sata zavolio glazbu, potvrdio je da je ovaj sat glazbene kulture postigao prvobitan cilj.

6.7. Rezultati

Učenici fokus skupine na inicijalnom i završnom testiranju mogli su postići ocjene jedan, tri ili pet. Ocjena jedan označava nedostatnu, odnosno netočnu izvedbu određenih glazbenih vještina, ocjena tri označava dobru, odnosno djelomično točnu izvedbu određenih glazbenih vještina, dok ocjena pet predstavlja izvrsnu, odnosno u potpunosti točnu izvedbu određenih glazbenih vještina učenika.

Tablica 1. prikazuje uzorak ispitanika fokus skupine koji su sudjelovali u istraživanju. U istraživanju je ukupno sudjelovao dvadeset i jedan učenik, točnije dvanaest učenica i devet učenika prvog razreda. Niti jedan učenik ne pohađa glazbenu školu. Petnaest učenika ima 7 godina, dok šestoro učenika ima 8 godina.

Tablica 1. Uzorak ispitanika po određenim skupinama

	DJEČACI	DJEVOJČICE	ukupno
7 godina	5	10	15
8 godina	4	2	6
ukupno	9	12	21

Sljedeća tablica (Tablica 2. Rezultati inicijalnog testiranja) prikazuje rezultate ispitanika tijekom inicijalnog testiranja. Iz dobivenih rezultata zanimljiv podatak je kako samo 13 ispitanika od 21 odnosno 62% ispitanika je pokazalo zainteresiranost za nastavu koja se ocjenila ocjenom pet. Analizirajući rezultate vidljivo je kako po dvoje učenika prvog razreda osnovne škole imaju poteškoća s intonacijom i ritmom pjesme tijekom pjevanja.

Tablica 2. Rezultati inicijalnog testiranja

	INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
Ispitanik 1.	5	3	5	5
Ispitanik 2.	3	1	3	5
Ispitanik 3.	3	3	3	3

Ispitanik 4.	5	5	5	5
Ispitanik 5.	1	1	3	3
Ispitanik 6.	5	3	5	5
Ispitanik 7.	5	5	5	5
Ispitanik 8.	3	5	5	3
Ispitanik 9.	3	3	3	5
Ispitanik 10.	5	5	5	5
Ispitanik 11.	3	3	5	3
Ispitanik 12.	3	3	3	3
Ispitanik 13.	5	5	3	5
Ispitanik 14.	5	5	5	5
Ispitanik 15.	3	3	3	3
Ispitanik 16.	3	5	3	5
Ispitanik 17.	3	3	5	5
Ispitanik 18.	1	3	3	3
Ispitanik 19.	3	5	3	3
Ispitanik 20.	5	3	5	5
Ispitanik 21.	5	5	5	5

Rezultati se mogu analizirati i s obzirom na spol učenika. Tablica 3. prikazuje rezultate dječaka i djevojčica tijekom inicijalnog testiranja. U istraživanju je sudjelovalo dvanaest djevojčica i devet dječaka. Iz dobivenih rezultata vidljivo je kako su djevojčice u prosjeku točnije u osjećaju za intonaciju i ritam te su više zainteresirane za nastavu od dječaka.

Tablica 3. Rezultati inicijalnog testiranja s obzirom na spol ispitanika

SPOL		INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
DJEČACI	Ispitanik 1.	5	3	5	5
	Ispitanik 2.	3	1	3	5
	Ispitanik 3.	3	3	3	3
	Ispitanik 4.	5	5	5	5
	Ispitanik 5.	1	1	3	3
	Ispitanik 6.	5	3	5	5
	Ispitanik 7.	5	5	5	5
	Ispitanik 8.	3	5	5	3
	Ispitanik 9.	3	3	3	5
DJEVOJČICE	Ispitanik 10.	5	5	5	5
	Ispitanik 11.	3	3	5	3
	Ispitanik 12.	3	3	3	3
	Ispitanik 13.	5	5	3	5
	Ispitanik 14.	5	5	5	5
	Ispitanik 15.	3	3	3	3
	Ispitanik 16.	3	5	3	5
	Ispitanik 17.	3	3	5	5
	Ispitanik 18.	1	3	3	3
	Ispitanik 19.	3	5	3	3
	Ispitanik 20.	5	3	5	5
	Ispitanik 21.	5	5	5	5

Sljedeća tablica (Tablica 4.) prikazuje rezultate inicijalnog testiranja s obzirom na dob ispitanika. U istraživanjnu sudjelovalo je petnaest ispitanika u dobi od 7 godina i šest ispitanika u dobi od 8 godina. U prosjeku su ispitanici u dobi od 8 godina ostvarili bolje rezultate s obzirom na određene glazbene sposobnosti od ispitanika u dobi od 7 godina.

Tablica 4. Rezultati inicijalnog testiranja s obzirom na dob ispitanika

DOB		INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
7 godina	Ispitanik 1.	5	3	5	5
	Ispitanik 2.	3	1	3	5
	Ispitanik 3.	3	3	3	3
	Ispitanik 4.	5	5	5	5
	Ispitanik 5.	1	1	3	3
	Ispitanik 6.	5	5	5	5
	Ispitanik 7.	3	3	5	3
	Ispitanik 8.	3	3	3	3
	Ispitanik 9.	5	5	3	5
	Ispitanik 10.	5	5	5	5
	Ispitanik 11.	3	3	3	3
	Ispitanik 12.	3	5	3	5
	Ispitanik 13.	3	3	5	5
	Ispitanik 14.	1	3	3	3
	Ispitanik 15.	3	5	3	3
	Ispitanik 16.	5	3	5	5
	Ispitanik 17.	5	5	5	5
	Ispitanik 18.	3	5	5	3

8 godina	Ispitanik 19.	3	3	3	5
	Ispitanik 20.	5	3	5	5
	Ispitanik 21.	5	5	5	5

Rezultati završnog testiranja fokus grupe razlikuju se od rezultata inicijalnog testiranja. Tablica 5. prikazuje rezultate završnog testiranja ispitanika. Nakon dva mjeseca održavanja nastave sviranja i pjevanja jednom tjedno u prvom razredu osnovne škole, završno testiranje ispitanika pokazalo je kako su ispitanici ostvarili značajno bolje rezultate od rezultata dobivenih inicijalnim testiranjem: 38% ispitanika tijekom završnog testiranja postigli su bolje ocjene u intonativnoj točnosti te je isti postotak ispitanika pokazao veću individualnu zainteresiranost za nastavu. Zanimljiv je rezultat vezan praćenje individualne zainteresiranosti za nastavu. Završnim testiranjem svi učenici prvog razreda pokazali su odličnu individualnu zainteresiranost za nastavu. Kod gotovo polovice ispitanika osjećaj za ritam značajno se poboljšao, a kod gotovo 30% ispitanika bolji rezultati postignuti su kod osjećaja za dinamiku.

Tablica 5. Rezultati završnog testiranja fokus skupine

	INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
Ispitanik 1.	5	5	5	5
Ispitanik 2.	3	3	5	5
Ispitanik 3.	5	5	5	5
Ispitanik 4.	5	5	5	5
Ispitanik 5.	3	3	5	5
Ispitanik 6.	5	3	5	5
Ispitanik 7.	5	5	5	5
Ispitanik 8.	3	5	5	5
Ispitanik 9.	5	3	3	5

Ispitanik 10.	5	5	5	5
Ispitanik 11.	5	5	5	5
Ispitanik 12.	3	5	3	5
Ispitanik 13.	5	5	5	5
Ispitanik 14.	5	5	5	5
Ispitanik 15.	5	3	3	5
Ispitanik 16.	3	5	5	5
Ispitanik 17.	5	5	5	5
Ispitanik 18.	3	5	5	5
Ispitanik 19.	5	5	3	5
Ispitanik 20.	5	5	5	5
Ispitanik 21.	5	5	5	5

Sljedeća tablica (Tablica 6.) prikazuje rezultate završnog testiranja s obzirom na spol ispitanika. Iz tablice može se zaključiti da su opći elementi glazbene kulture kod svih ispitanika poboljšani, a najviše se to vidi u elementu ritma. Kod dječaka poboljšanje u elementu ritma vidljivo je kod 45% ispitanika odnosno kod četiri ispitanika od devet. Analizirajući rezultate zanimljiv podatak je da se kod djevojčica u elementu osjećaj za dinamiku vidi poboljšanje za samo 15% ispitanika odnosno kod tri od devet ispitanika. Uspoređujući rezultate s obzirom na spol, vidljivo je poboljšanje od 10% u intonativnoj točnosti kod djevojčica više nego kod dječaka.

Tablica 6. Rezultati završnog testiranja s obzirom na spol ispitanika

SPOL		INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
DJEČACI	Ispitanik 1.	5	5	5	5
	Ispitanik 2.	3	3	5	5
	Ispitanik 3.	5	5	5	5

	Ispitanik 4.	5	5	5	5
	Ispitanik 5.	3	3	5	5
	Ispitanik 6.	5	3	5	5
	Ispitanik 7.	5	5	5	5
	Ispitanik 8.	3	5	5	5
	Ispitanik 9.	5	3	3	5
DJEVOJČICE	Ispitanik 10.	5	5	5	5
	Ispitanik 11.	5	5	5	5
	Ispitanik 12.	3	5	3	5
	Ispitanik 13.	5	5	5	5
	Ispitanik 14.	5	5	5	5
	Ispitanik 15.	5	5	3	5
	Ispitanik 16.	3	5	5	5
	Ispitanik 17.	5	5	5	5
	Ispitanik 18.	3	5	5	5
	Ispitanik 19.	5	5	5	5
	Ispitanik 20.	5	5	5	5
	Ispitanik 21.	5	5	5	5

Tablica 7. prikazuje rezultate dobivene završnim testiranjem s obzirom na dob ispitanika. Na inicijalnom i završnom testiranju sudjelovalo je šest ispitanika u dobi od 8 godina i petnaest ispitanika u dobi od 7 godina. Ispitanici u dobi od 8 godina na inicijalnom testiranju postigli su bolje rezultate. Završnim testiranjem vidljivo je da su opći elementi glazbene kulture poboljšani kod ispitanika u dobi od 7 godina i to kod dvanaest od petnaest ispitanika odnosno kod 80% ispitanika.

Tablica 7. Rezultati završnog testiranja s obzirom na dob ispitanika

DOB		INTONACIJA	RITAM	OSJEĆAJ ZA DINAMIKU	ZAINTERESIRANOST ZA NASTAVU
7 godina	Ispitanik 1.	5	5	5	5
	Ispitanik 2.	3	3	5	5
	Ispitanik 3.	5	5	5	5
	Ispitanik 4.	5	5	5	5
	Ispitanik 5.	3	3	5	5
	Ispitanik 6.	5	5	5	5
	Ispitanik 7.	5	5	5	5
	Ispitanik 8.	3	5	3	5
	Ispitanik 9.	5	5	5	5
	Ispitanik 10.	5	5	5	5
	Ispitanik 11.	5	3	3	5
	Ispitanik 12.	3	5	5	5
	Ispitanik 13.	5	5	5	5
	Ispitanik 14.	3	5	5	5
	Ispitanik 15.	5	5	3	5
8 godina	Ispitanik 16.	5	3	5	5
	Ispitanik 17.	5	5	5	5
	Ispitanik 18.	3	5	5	5
	Ispitanik 19.	5	3	3	5
	Ispitanik 20.	5	5	5	5
	Ispitanik 21.	5	5	5	5

6.8. Rasprava

Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da su učenici prvog razreda uživali tijekom nastave glazbene kulture koja je održana u skladu s metodičkom edukacijom učiteljice na fakultetu. Iako su se učenici s glazbenim diktatom te sviranjem ritma pljeskanjem i sviranjem doba pokretima tijela susreli po prvi puta, pažljivo su pratili što se od njih traži te su bili zainteresirani za učenje novog sadržaja. Posebno divljenje i oduševljenje učenika bilo je tijekom demonstracije novih pjesama uz instrument. Obično se pjesma predviđena za usvajanje na nastavnom satu reproducira preko CD-a. Prije početka nastavnog sata, učenici su dolazili do instrumenta te su isprobavali svirati. Nekoliko učenica je nakon održanog sata iznijelo svoje mišljenje, kako bi u svoje slobodno vrijeme voljele svirati neki instrument i sada kada su uživo vidjele i imale doticaj s ovim instrumentom, sintetizatorom zvuka, željele bi vježbati upravo sviranje uz sintetizator zvuka ili klavir. Iz ovog primjera zaključak je da učitelj primarnog obrazovanja na nastavi glazbene kulture treba koristiti glazbene instrumente te spojiti čimbenike u jednu cjelinu te u konačnici kreirati sat glazbene kulture temeljen na teoriji i praksi kako bi mogao pozitivno utjecati na razvijanje glazbene sposobnosti učenika u nižim razredima osnovne škole kao što ističu autorice Atanasov Piljek i Margetić (2011) u svome radu.

Nakon prvog održanog nastavnog sata glazbene kulture u prvom razredu, učiteljica je pohvalila organizaciju nastavnoga sata glazbene kulture te točno i lijepo sviranje i pjevanje. Nadodala je, kako zbog nedostatka vremena nije običaj demonstrirati pjesme uz instrument te da vidi pozitivnu reakciju učenika na sviranje tijekom sata glazbene kulture.

Iz analize anketnog upitnika vidljivo je da gotovo svi učenici vole pjevati i plesati, a upravo to ukazuje da svako dijete posjeduje određenu glazbenu sposobnost koju je potrebno razvijati. Raznolikim aktivnostima i igrama koje potiču glazbenu kreativnost i stvaralaštvo potrebno je oplemeniti svaki nastavni sat glazbene kulture, kako bi učenici kvalitetno i već od prvog razreda razvijali glazbene vještine i polagano ulazili u svijet glazbe.

Ocjene i rezultati ispitanika fokus skupine razlikuju se u inicijalnom i završnom testiranju. Vidljivo je kako su gotovo svi ispitanici tijekom održavanja sati pjevanja i sviranja u dva mjeseca postigli bolje rezultate. Postavljena hipoteza „Uloga učitelja glazbe i njegov način poučavanja u nastavi glazbe (metodika glazbene kulture) utječe na razvoj glazbenih vještina učenika prvog razreda osnovne škole“ je potvrđena.

6.9. Zaključak istraživanja

Nastava glazbene kulture nije samo stručna glazba, nego je nastava glazbene kulture interdisciplinarni spektar svih znanosti. Osim prenošenja znanja, potrebno je tako metodički osmisлити nastavni sat da se sa svim psihologijskim, didaktičkim, pedagozijskim i metodičkim znanjem izazovu očekivani rezultati i pozitivne reakcije kod učenika.

Nastava glazbene kulture u prvom razredu treba biti dinamična i zanimljiva te treba razvijati glazbene vještine učenika prvog razreda, potaknuti ih na kreativno izražavanje, aktivno slušanje skladbe i glazbeno stvaralaštvo. Tijekom istraživanja provjeravalo se utječe li učitelj primarnog na poučavanje glazbe i razvoj glazbenih vještina učenika prvog razreda.

Istraživanje je provedeno kako bi se nastava glazbene kulture u prvom razredu osnovne škole provela dinamično i zanimljivo učenicima te razvijati glazbene vještine kod učenika prvog razreda, učenike potaknuti na kreativno izražavanje, aktivno slušanje skladbe i glazbeno stvaralaštvo, a anketnim upitnikom i fokus grupom nastoji se dobiti brža, konkretna i jasna povratna informacija učenika na održani sat. Kontinuiranim praćenjem nastojalo se testirati određene glazbene sposobnosti tijekom sata glazbene kulture.

Nakon provedenog istraživanja zaključak bi bio, kao što i Habuš Rončević (2014) navodi, kako je uloga učitelja iznimno važna prilikom poticanja učenika na prepoznavanje odgovarajućih elemenata glazbe, kao i u pružanju pomoći u složenijim aktivnostima na satu glazbene kulture te da bi učitelj trebao biti dostupan djeci, a kvalitetnim povratnim informacijama trebao bi otkloniti bilo kakve rasprave među učenicima, primjerice tko je bolje svirao, plesao, pjevao...

Tijekom nastavnoga sata glazbene kulture važno je da učenici osjećaju sigurnost i vjeru učitelja u njihove mogućnosti kako bi se na nastavnome satu lakše izražavali. Svaki učitelj primarnog obrazovanja treba imati na umu važnost svoje uloge u odgojno-obrazovnog procesu te obavezu prihvaćanja svakog učenika, bez obzira na njegova znanja, vještine i sposobnosti. Slučaj učenika koji inače ne sudjeluje u aktivnostima za vrijeme nastave glazbene kulture, ukazuje da poticanjem na rad te pružanjem podrške, već se idući sat glazbene kulture samoinicijativno javljao i uključivao u aktivnosti tijekom sata. Kod učenika je potrebno razvijati samopoštovanje i samopouzdanje kroz aktivnosti koje će razvijati i ohrabrivati, upravo je to izrazito vidljivo kod učenika nižih razreda osnovne škole jer mnogi od njih smatraju da

nisu dovoljno dobri ili da nisu daroviti za glazbu. Mišljenje da nisu dovoljno dobri ili daroviti često je prisutan u svakodnevicu, no u otklanjanju toga mišljenja najbitniju ulogu ima učitelj primarnog obrazovanja. Svakom učeniku treba pružiti jednaku priliku te poticati ga i razvijati glazbene vještine. U konačnici, svaki učenik rođen je s određenom vrstom glazbene sposobnosti koju je od najranije dobi te tijekom primarnog obrazovanja potrebno njegovati i razvijati. Drandić (2010) ističe ulogu učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvoju glazbenih vještina učenika misleći, kako svaki mladi čovjek postaje strastveni zaljubljenik u glazbu ukoliko pohađa kvalitetno koncipiranu nastavu glazbe od najranije dobi.

Kako bi uloga učitelja primarnog obrazovanja bila značajna, nužno je da učitelj posjeduje metodičke, glazbene, interdisciplinarnе psihologijske, pedagogijske i druge kompetencije usmjerene na pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbenu kreativnost te glazbene igre. Za kvalitetnu nastavu glazbene kulture koja bi postigla cilj, najvažnije je da učitelj primarnog obrazovanja bude prosječno muzikalan kako bi navedene kompetencije usmjerene na pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbenu kreativnost i glazbenu igru bile uspješno provedene (Šulentić Begić, 2012).

ZAKLJUČAK

Glazbena kultura ima ključnu ulogu u oblikovanju cjelovite osobnosti učenika, a glazba je pri tome učinkoviti medij koji doprinosi razvoju kognitivnih, afektivnih i motoričkih sposobnosti učenika. Na satu glazbene kulture učenik koji je aktivan neprestano otkriva, zamišlja i stvara glazbu. Na nastavi glazbene kulture učenik upoznaje brojna djela iz područja umjetničke i tradicijske glazbe, uči doživljavati i intelektualno pratiti glazbeno djelo, razvija sposobnost audio percepcije, odnosno slušanja i analiziranja nekih od sastavnica glazbenih djela te u konačnici uči upravo o glazbi. Nadalje, aktivnim slušanjem, zapažanjem glazbenih sastavnica te procjenjivanjem i vrednovanjem glazbenih djela učenik spoznaje vrijednost umjetničke glazbe, a upravo tada započinje učenikovo senzibiliziranje za glazbenu umjetnost (Martinović i Vidulin, 2015).

Svaki učitelj primarnog obrazovanja treba svirati i imati znanje o osnovnoj artikulacijskoj razini psihomotoričkog područja glazbene pismenosti (dobe uz pjevanje i pokret, ritam) kao i povezati didaktičke elemente s elementima glazbene kulture i glazbenog pisma. Iz svega navedenog može se zaključiti da je uloga učitelja primarnog obrazovanja u poučavanju glazbe i razvijanju glazbenih vještina učenika od neopisive važnosti. Učitelj primarnog

obrazovanja na satu glazbene kulture treba kvalitetno uvesti učenike u glazbenu kulturu, upoznati učenike s elementima glazbenog jezika, razvijati glazbenu kreativnosti kod učenika te poučiti učenike koja su mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe. Učitelj koji provodi navedeno, izgrađuje zdravo i kvalitetno društvo (Košta, 2009).

Na samom kraju rada zaključak je upravo da metodički dobro osmišljen sat koji počiva na osnovama istražene metodike, koja se oslanja na osnovne spoznaje: didaktičke, pedagoške, psihološke i druge, rezultira uspjehom ne samo u usvajanju sadržaja, već i u motivacijskom smislu gradeći samopouzdanje i samopoštovanje svakog učenika koji će jednoga dana i sam graditi takvo društvo.

LITERATURA

1. AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE, *Pojmovnik*. Preuzeto s <https://www.azvo.hr/hr/pojmovnik/78-kompetencije> Pristupljeno: 10.5.2022.
2. Antić, S. (2000). *Rječnik suvremenog obrazovanja*. Hrvatski pedagoški književni zbor. Zagreb: Impresum.
3. Atanasov Piljek, D., Margetić, N. (2011). Umjetničko djelo kao sredstvo evaluacije glazbenog sluha. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, Vol. 13 No. 4, 6-40.
4. Ball, D.L. i Forzani, F. (2009). The work of teaching and the challenge for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 60 (5), 497-511.
5. Drandić, D. (2010). Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja. *Pedagoška istraživanja*, Vol. 7 No.1, 95-107.
6. Dubovicki, S. i Omičević, A. (2016). Nastavne metode kao poticaj učenikovo kreativnosti. *Život i škola*, 62 (1), 105-124. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/165108> Pristupljeno: 10.5.2022.
7. Habuš Rončević, S. (2014). Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. *Magistra Iadertina*, Vol. 9 No. 1, 179-187. https://www.academia.edu/12245782/Kurikulum_nastave_glazbene_kulture_i_kompetencije_u%C4%8Ditelja_za_pou%C4%8Davanje_glazbe_Music_Curriculum_and_Teachers_Competences_for_Teaching_Music. Pristupljeno: 3.5.2022.
8. Jurčić, M. (2012.) *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Zagreb: Recedo.

9. Košta, T. (2009). Razvoj nastave glazbe u Hrvatskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća - promjene u glazbeno-nastavnoj praksi nekad i danas. Zbornik radova *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 103-116.
10. Manasteriotti, V. (1981). *Prvi susreti djeteta s muzikom*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Martinović, V. i Vidulin, S. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnog identiteta učenika. *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teorijsku i praksu*, Vol. 64 No. 4. 573-588.
12. Međugorac, D. (2015). Glazba koja odgaja. *Počeci: časopis bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja*, Vol. 12. No. 1. 70-71.
13. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske (2019) *PKGKIGU*. Preuzeto s: https://skolazazivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKKGU_kurikulum.pdf.
Pristupljeno: 3.5.2022.
14. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, (2019) *Predmetni kurikulum Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*. Preuzeto s: https://skolazazivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKKGU_kurikulum.pdf.
Pristupljeno: 3.5.2022.
15. Munjiza, E. i Skender, B. (2005). Contemporary teaching and teaching values. U. A. Peko (ur.), *Contemporary teaching*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet u Osijeku, 65-73.
16. Njirić, N. (2001). *Put do glazbe*, priručnik za učitelje s metodičkim uputama za nastavu glazbene kulture u prvome, drugom i trećem razredu osnovne škole. Zagreb: ŠKOLSKA KNJIGA.
17. Pranjić, M. (2011). *Nastavna metodika – teorijske osnove*. KROATOLOGIJA, 2 (2), 123-140.
18. Previšić, V. (1999). Učitelj – interkulturalni medijator. U V. Rosić (ur.), *Nastavnik – čimbenik kvalitete u odgoju i obrazovanju* (str.78–84). Filozofski fakultet u Rijeci.
19. Rojko, P. (2012). Metodika nastave glazbe. *Teorijsko-tematski aspekti* (drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje – elektroničko). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
20. Spajić Vrkaš, V., Kukoč, M. i Bašić, S. (2011). *Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju: Interdisciplinarni rječnik*. Zagreb: Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO i Projekt “Obrazovanje za mir i ljudska prava za hrvatske osnovne škole”.

21. Srakić, M. (2006). *Glazba kao odgojni faktor*. Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, Vol. No. 22. 7-9.
22. Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
23. Svalina, V., Matijević, M. (2011). Glazbeno daroviti učenici na primarnom stupnju školovanja. *Napredak: časopis za pedagoški teoriju i praksu*, Vol. 152 No. 3-4, 425-446.
24. Šulentić Begić, J. (2012). *Otvoreni model glazbene nastave u praksi osnovne škole*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet u Osijeku
25. Šulentić Begić, J. (2021). *Sviranje (nastavni materijali kolegija Glazbena pedagogija)*. Osijek: AUKOS.
26. Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2015). *Razvoj kompetencija studenata učiteljskog studija na kolegiju Metodika glazbene kulture*. *Módszertani Közlöny*, 5 (1), 233-244.
27. Šulentić Begić, J. i Kujek, T. (2017). Slušanje glazbe u nastavi i udžbenicima glazbene kulture u prvim trima razredima osnovne škole. *Tonovi*, 69 (1), 37-47. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/880919> Pristupljeno: 9.5.2022.
28. Vidulin, S. i Cingula, S. (2016). Kompetencije učitelja za razvoj pjevačkog umijeća učenika u osnovnoj školi: metodički i vokalno-tehnički aspekti. *Muzika*, 20 (2), 42–67. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/887601> Pristupljeno: 23.5.2022.
- Yue, X. i Ji, R. (2020). *Teacher Professional Competencies in Education for Sustainable Development*. *Sustainable Organizations - Models, Applications, and New Perspectives*. 1–14. Preuzeto s <https://doi.org/10.5772/intechopen.94991> Pristupljeno: 15.5.2022.

PRILOZI

Popis slika i tablica

Slika 1. Organizacija kurikuluma predmeta Glazbena kultura / Glazbena umjetnost preuzeto iz *Kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, 2019.

Slika 2. Tablica usporednog prikaza odbrojavanja i načina taktiranja (Njirić, 2001: 15).

Graf 1. Stav učenika prvog razreda učenju novih pjesama na satu glazbene kulture.

Graf 2. Stav učenika o pjevanju.

Graf 3. Stav učenika o plesanju.

Tablica 1. Broj ispitanika po određenim skupinama.

Tablica 2. Rezultati inicijalnog testiranja.

Tablica 3. Rezultati inicijalnog testiranja s obzirom na spol ispitanika.

Tablica 4. Rezultati inicijalnog testiranja s obzirom na dob ispitanika.

Tablica 5. Rezultati završnog testiranja fokus skupine.

Tablica 6. Rezultati završnog testiranja s obzirom na spol ispitanika.

Tablica 7. Rezultati završnog testiranja s obzirom na dob ispitanika.

ANKETNI UPITNIK

SPOL: M Ž

DOB: _____

1. DANAŠNJI SAT GLAZBENE KULTURE BIO JE .

2. AKTIVNOSTI I ZADACI KOJI SE PROVODE NA SATU GLAZBENE KULTUREU ŠKOLI
OBIČNO SU MI _____ ZANIMLJIVI / DOSADNI.

3. U ŠKOLI NOVE PJESME UVIJEK UČITE NA ISTI NAČIN. DA / NE

4. VOLIŠ LI PJEVATI? _____

5. VOLIŠ LI PLESATI? _____

6. JESI LI ZADOVOLJAN / A SVOJOM AKTIVNOŠĆU I ZALAGANJEM NA OVOM SATU
GLAZBENE KULTURE?

7. JE LI OVAJ SAT GLAZBENE KULTURE BIO DRUGAČIJI? ZAŠTO?

HVALA NA SUDJELOVANJU U ANKETI ☺

Prilog 2. Priprema za nastavni sat glazbene kulture 25.4.2022.

RAZRED	1.r	STUDENTICA: Sara Gašparić
RB. SATA		GLAZBENA KULTURA
DATUM	25.4.2022.	

MOTIVACIJSKA TEMA	NASTAVNI SAT- NASTAVNA JEDINICA
BRINEM O DRUGIMA	ČESTITKA MAJČICI TRADICIJSKA / DING DONG

DOMENA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
A – SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE	RADNA VJEŽBENICA SINTETIZATOR ZVUKA MARTICE ZAPJEVAJMO
B – IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU	RAČUNALO DJEČJI INSTRUMENTARIJ DIGITALNI SADRŽAJI
C – GLAZBA U KONTEKSTU	PROJEKTOR PRIMJERI ZA SLUŠANJE CD PLAYER

GLAZBENA KULTURA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	GLAZBENA KULTURA RAZRADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
OŠ GK A.1.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ GK A.1.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice. OŠ GK B.1.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe. OŠ GK B.1.2. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice. OŠ GK B.1.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu. OŠ GK B.1.4. Učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi. OŠ GK C.1.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	- upoznaje i prepoznaje skladbu - temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: : metar/dobe, visina tona - sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika - pjeva/izvodi pjesme i pritom uvažava glazbeno-izražajne sastavnice - glazbeno stvaralaštvo - svira tjeloglazbom uz pjesme koje izvodi - na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge tradicijske glazbe
MEĐUPREDMETNE TEME ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	MEĐUPREDMETNE TEME RAZRADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA
Osobni i socijalni razvoj osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Učiti kako učiti uku B.1.2. Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje. uku D.1.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć. Građanski odgoj i obrazovanje goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.	-Uključuje se u ponuđene aktivnosti s vršnjacima. -Emocije iskazuje u skladu sa situacijom i općeprihvaćenim normama. - Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima. - Prati upute učitelja tijekom učenja ili rada na zadatku. - Uz praćenje učitelja prema uputama radi u paru ili u skupini. Poštuje pravila skupine i sudjeluje u donošenju pravila. -Uključuje se u zajedničke aktivnosti razrednog odjela i izvršava svoj dio zadatka.

NASTAVNA SITUACIJA	AKTIVNOST	NASTAVNE METODE, POSTUPCI I STRATEGIJE	ISHOD AKTIVNOSTI	ISHOD -ŠIFRA
I. NASTAVNA ETAPA				
uvodni A dio sata				
UPJEVAVANJE	Sat započinje upjevanjem igrom <i>Pogodi koja je pjesma</i> (Limači, Bratec Martin).	- metoda razgovora - metoda demonstracije - postupak slušnog dojma - pjevanje - Pogodi koja je pjesma	- stvaranje ugodnog ozračja - upjevanje - razvijanje slušne koncentracije - razvijanje vještine točne intonacije i ritma u pjevanju - razvijanje glazbenog pamćenja - uvježbavanje prijašnje naučenih pjesama	OŠ GK A.1.1. OŠ GK A.1.2. OŠ GK C.1.1.
DIKTAT	Melodijski diktat: Učenici analiziraju visinu tonova	- metoda razgovora - metoda demonstracije - postupak slušnog dojma - melodijski diktat	- razvijati slušnu koncentraciju - razlikovati visinu tonova - povezati duljinu tona s njegovim grafičkim prikazom	goo C.1.1. uku D.1.2. OŠ GK B.1.1. OŠ GK A.1.2.
uvodni B dio sata				
MOTIVACIJA	Razgovaram s učenicima o Majčinom danu. Učenici izrađuju kupone za majčin dan. Svaki kupon je prazan, oni na njega napišu za što je taj kupon, odnosno za što bi ga majka mogla iskoristiti (npr. neki posao koji oni mogu napraviti: pranje posuđa, brisanje prašine i sl.). Najava nove pjesme <i>Čestitka majčici</i>.	- metoda razgovora - metoda grafičkih radova - kuponi	- zainteresirati učenike za sadržaj nastavnog sata	osr A.1.1. osr B.1.2. osr C.1.3. goo C.1.1
II. NASTAVNA ETAPA				
DEMONSTRACIJA	Učiteljica demonstrira pjesmu „Čestitka majčici“ uz sintetizator zvuka.	- demonstracija - postupak slušnog dojma	- uočiti melodiju, ritam i tekst pjesme - ostvariti emocionalni kontakt s odslušanom pjesmom	goo C.1.1. uku A.1.2. OŠ GK C.1.1.
ANALIZA TEKSTA PJESME	Čitanje teksta uz objašnjavanje nepoznatih riječi.	- metoda demonstracije - postupak slušnog dojma - metoda čitanja i rada na tekstu	- izgovoriti tekst pjesme u cijelosti i objasniti nepoznate riječi	OŠ GK A.1.2.
USVAJANJE NOVOG NASTAVNOG SADRŽAJA	Učenici usvajaju pjesmu <i>Igrom jeke</i>. Fraze: Prva strofa: 1. fraza: Ispred naše kućice 2. fraza: cvijeće je u cvatu, 3. fraza: sunašće ga miluje, 4. fraza: kupa ga u zlatu. 5. fraza: Nabrali smo kiticu	- metoda demonstracije - Igra jeke - pjevanje - postupak slušnog dojma	- usvojiti ritam, melodiju i tekst pjesme <i>Igrom jeke</i> - razvijati vještinu točne intonacije, ritma i metra	OŠ GK A.1.2. OŠ GK B.1.1 OŠ GK B.1.3 OŠ GK B.1.2

	6. fraza: najljepšega cvijeća, 7. fraza: Dat ćemo ga majčici 8. fraza: nek je prati sreća. Druga strofa: 9. fraza: Srca su nam prepuna velikog veselja, 10. fraza: U svakome cvjetiću ima mnogo želja. 11. fraza: Nabrali smo kiticu najljepšega cvijeća, 12. fraza: Dat ćemo ga majčici nek je prati sreća. Treća strofa: 13. fraza: Bit ćemo ti majčice, utjeha i nada. Uvijek će te ljubiti naša srca mlada. 14. fraza: Nabrali smo kiticu najljepšega cvijeća. Dat ćemo ga majčici nek je prati sreća. Pjevanje pjesme u cijelosti uz instrumentalnu pratnju učiteljice. Pjevanje pjesme u cijelosti uz matricu.			
UVJEŽBAVANJE	Pjevanje pjesme uz matricu i sviranje ritma pljeskanjem. Pjevanje i sviranje doba pokretima tijela.	- pjevanje - sviranje	- izvođenjem pjesme uz instrumentalnu pratnju uvježbati tekst, ritam i melodiju pjesme - razvijati osjećaj za ritam i dobe, sviranjem - njegovati timski duh i ljubav za skupno muziciranje	OŠ GK B.2.2 OŠ GK B.2.1 goo C.1.1.
DEMONSTRACIJA	Učiteljica reproducira skladbu Ding dong / tradicijska bez najave.	-metoda razgovora -metoda demonstracije -postupak slušnog dojma	- zainteresirati učenike za sadržaj nastavnog sata - poticati interes za umjetničku glazbu - razvijati slušnu koncentraciju	osr A.1.1. goo C.1.1. OŠ GK A.2.1. OŠ GK A.2.1. OŠ GK A.2.2.
MOTIVACIJA	Razgovor o tradicijskoj skladbi i vrijednosti tradicijske glazbe općenito.			
USVAJANJE NOVOG NASTAVNOG SADRŽAJA	Razgovor o raspoloženju koje je u njima izazvala ova skladba. Zaključak da je ugođaj smiren, sjetan.	- metoda demonstracije - metoda razgovora - postupak slušnog dojma		
slušanje glazbe i analiza glazbene sastavnice – ugođaj	Reproduciranje dijela skladbe polaganog tempa (Ding dong, tradicijska) te skladbe brzog tempa (Fernandez, Guantanamo).	- metoda demonstracije - metoda razgovora - postupak slušnog dojma	- razvijati sposobnost analiziranja glazbenog djela, glazbenih sastavnica – ugođaj, tempo, izvodički sastav	osr A.1.1. goo C.1.1. OŠ GK A.2.2. OŠ GK C.2.1.
slušanje glazbe i analiza glazbene sastavnice – tempo	Za vrijeme slušanja, rukama se označava tempo. Ponovno reproduciranje skladbe <i>Ding dong</i> te zaključivanje kako je tempo skladbe umjeren. Na prezentaciji se projicira znak za tempo. Ponovno reproduciranje skladbe <i>Ding dong</i>. Postaviti zadatak otkrivanja izvodičkog sastava.	- metoda demonstracije - metoda razgovora - postupak slušnog dojma		

slušanje glazbe i analiza glazbene sastavnice – izvodilački sastav	Nakon ponovljenog slušanja, utvrditi izvodilački sastav – solistica uz pratnju harfe. Reproduciranje skladbe još jednom. Za vrijeme slušanja skladbe označava se dinamika skladbe.			
PONAVLJANJE	Ponavljanje glazbenih sastavnica skladbe i njihovo zapisivanje u vježbenicu.	-metoda razgovora -metoda grafičkih radova	- ponavljanje utvrđenih nastavnih sadržaja -razvijanje glazbenog ukusa	OŠ GK A.2.1. OŠ GK A.2.2. OŠ GK C.2.1.
III. NASTAVNA ETAPA				
ZAVRŠNI DIO SATA	Uz pjevanje naučene pjesme, učenici bojama, nedefiniranih oblika, slikaju stručak za mamu.	-metoda razgovora -pjevanje -metoda grafičkih radova	- utvrditi naučeni tekst, ritam i melodiju pjesme kroz aktivnost pjevanja - bojom i oblikom izraziti doživljenu glazbu	OŠ GK B.1.1. OŠ GK B.1.2. OŠ GK C.1.1. uku A.1.3. goo C.1.1.

PRILOZI:

Notni zapisi

BRATEC MARTIN

1

F

Bra - tec Mar - tin, bra - tec Mar - tin, kaj još spiš, kaj još spiš?

4 1 4 1 5

9 C F C F C F C A F

već ti u - ra tu - če, već ti u - ra tu - če: bim, bam bom, bim, bam, bom.

LIMAČI

M. Matanović

Brzo
C⁵ G C 3 F C

1. Li - ma - či smo ma - li mi, ra - do - sni i ve - se - li.
3. Li - ma - či smo ti i ja, u sr - cu nam cvije - ta dva.

5 F 5 C G C

Pje - va - mo i ple - eš - mo, i - gra - mo se, i - gra - mo, li - ma - či smo ma - li mi.
Da - je - mo ih va - ma mi, za - pje - vaj - te sna - ma svi, li - ma - či smo ma - li mi.

9 5 C G C 3 F C

2. Pje - sma na - ša svu - da zvo - ni, svi smo sla - tki ko bon - bo - ni.

13 F 4 C 1 5 G C

Po - sko - či - mo hop, hop! Za - lu - paj - mo top, top! Li ma - či smo ma - li mi.

Čestitka majčici

Josip Kaplan

Poletno

1. Is-pred na - še ku - či - ce cvije - će je u cva - tu,
2. Sr - ca su nam pre - pu - na ve - li - kog ve - se - lja,
3. Bit će - mo ti, maj - či - ce, u - tje - ha i na - da,

su - naš - ce ga mi - lu - je, ku - pa ga u zla - tu.
u sva - ko - me cvje - ti - ću i - ma mno - go že - lja.
u - vijek će te lju - bi - ti na - ša sr - ca mla - da.

1.-3. Na - bra - li smo ki - ti - cu naj - ljep - še - ga cvije - ća,

dat će - mo ga maj - či - ci nek je pra - ti sre - ća.

Literatura:

Atanasov Piljek, D. (2009) *Moja glazba 1* (metodički priručnik), Zagreb, ALFA.

Bognar, L.; Matijević, M. (2002.) *Didaktika*, Zagreb, Školska knjiga.

Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije. (2019). Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://skolazazivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf. Pristupljeno: 15.4.2022.

Prilog 3. Priprema za nastavni sat glazbene kulture 16.5.2022.

RAZRED	1.	STUDENTICA: Sara Gašparić	
RB. SATA		GLAZBENA KULTURA	
DATUM	16.5.2022.		

MOTIVACIJSKA TEMA	NASTAVNI SAT- NASTAVNA JEDINICA
VRIJEME PROLAZI	TEČE, TEČE BISTRA VODA

DOMENA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
A – SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE	RADNA VJEŽBENICA SINTETIZATOR ZVUKA MARTICE ZAPJEVAJMO
B – IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU	RAČUNALO DJEČJI INSTRUMENTARIJ DIGITALNI SADRŽAJI
C – GLAZBA U KONTEKSTU	PROJEKTOR PRIMJERI ZA SLUŠANJE CD PLAYER

GLAZBENA KULTURA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	GLAZBENA KULTURA RAZRADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
OŠ GK B.1.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.	- sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika
OŠ GK B.1.2. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice.	-- pjeva/izvodi pjesme i pritom uvažava glazbeno-izražajne sastavnice (metar/dobe, tempo, visina tona, dinamika)
OŠ GK B.1.4. Učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.	- svira na udaraljka uz pjesme koje pjeva/izvodi
OŠ GK C.1.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	- na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe
MEĐUPREDMETNE TEME ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	MEĐUPREDMETNE TEME RAZRADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA
Osobni i socijalni razvoj osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. osr C.1.3. Pridonosi skupini.	-Uključuje se u ponuđene aktivnosti s vršnjacima. - Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima. - Uz praćenje učitelja prema uputama radi u paru ili u skupini. Poštuje pravila skupine i sudjeluje u donošenju pravila.
Učiti kako učiti uku B.1.2. Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje. uku D.1.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.	- Pokazuje interes prema novome (idejama, pristupima rješavanju problema, situacijama). Uz podršku učitelja usmjerava svoju kreativnu aktivnost prema krajnjem cilju ili proizvodu. - Može izraziti što misli i osjeća o nekom problemu, ideji, situaciji koja mu je bliska. Razlikuje svoje mišljenje od mišljenja drugih. - Prati upute učitelja tijekom učenja ili rada na zadatku.
Građanski odgoj i obrazovanje goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.	-Uključuje se u zajedničke aktivnosti razrednog odjela i izvršava svoj dio zadatka.

NASTAVNA SITUACIJA	AKTIVNOST	NASTAVNE METODE, POSTUPCI I STRATEGIJE	ISHOD AKTIVNOSTI	ISHOD -ŠIFRA
I. NASTAVNA ETAPA				
uvodni A dio sata				
UPJEVAVANJE	Sat započinje upjevanjem igrom <i>Pogodi koja je pjesma (Združena slova, Hoki-poki)</i> .	- metoda razgovora - metoda demonstracije - postupak slušnog dojma - pjevanje - igra <i>Pogodi koja je pjesma</i>	- stvaranje ugodnog ozračja - upjevanje - razvijanje slušne koncentracije - razvijanje vještine točne intonacije i ritma u pjevanju - razvijanje glazbenog pamćenja - uvježbavanje prije naučenih pjesama - poticanje emocionalne reakcije pri izvođenju glazbe	OŠ GK B.1.1. OŠ GK B.1.2. OŠ GK C.1.1. osr A.1.1. osr C.1.1. goo C.1.1.
DIKTAT	Ritamski diktat:	- metoda razgovora - metoda demonstracije - pjevanje - postupak slušnog dojma - ritamski diktat	- razvijati slušnu koncentraciju - razvijati glazbeno pamćenje	goo C.1.1. uku D.1.2. OŠ GK B.2.1. OŠ GK A.2.2.
uvodni B dio sata				
MOTIVACIJA	Učenici gledaju video zapis koji prikazuje ljepote Republike Hrvatske i rijeku Savu https://www.youtube.com/watch?v=QQ3o40Xqll8 https://www.youtube.com/watch?v=r7DU6pvdj_Q te razgovaraju što su vidjeli (ljepotama Republike Hrvatske, prikazu rijeke Save...) Najava nove pjesme „Teče, teče bistra voda“.	- metoda demonstracije (video zapisa)	- motivirati učenike za usvajanje novih sadržaja.	osr A.1.1. osr C.1.3. goo C.1.1.
II. NASTAVNA ETAPA				
DEMONSTRACIJA	Demonstracija pjesme „Teče, teče bistra voda“ uz sintetizator zvuka. Razgovor o pjesmi.	- demonstracija - postupak slušnog dojma	- uočiti melodiju, ritam i tekst pjesme - ostvariti emocionalni kontakt s odslušanom pjesmom	goo C.1.1. uku A.1.2.
ANALIZA TEKSTA PJESME	Čitanje teksta za učiteljicom.	- metoda čitanja i rada na tekstu	- izgovoriti tekst pjesme u cijelosti i objasniti nepoznate riječi	OŠ GK B.1.1. OŠ GK B.1.2.
USVAJANJE NOVOG NASTAVNOG SADRŽAJA	Učenici usvajaju pjesmu <i>Igrom jeke</i> . 1. fraza: Teče, teče, bistra voda, ime joj je Sava. 2. fraza: Teče, teče, bistra voda, ime joj je Sava. 3. fraza: Po njoj plovi šajka lađa, srebrom okovana. 4. fraza: Po njoj plovi šajka lađa, srebrom okovana 5. fraza: U njoj sjedi djevojčica, tanka i visoka. U njoj sjedi djevojčica, tanka i visoka.	- metoda demonstracije - Igra lovca - pjevanje - postupak slušnog dojma	- usvojiti ritam, melodiju i tekst pjesme <i>Igrom lovca</i> - razvijati vještinu točne intonacije, ritma i glazbenog pamćenja	OŠ GK B.1.1. OŠ GK B.1.2.

	6. fraza: Pa mi pjeva sitno, glasno, daleko se čuje. Pa mi pjeva sitno, glasno, daleko se čuje. ZAJEDNO S UČITELJICOM 9. fraza: Kroz tri polja, kroz tri luga, tri zelene gore. Kroz tri polja, kroz tri luga, tri zelene gore.			
	Pjevanje pjesme u cijelosti.			
UVJEŽBAVANJE	Pjevanje pjesme uz matricu i sviranje ritma pljeskanjem. Pjevanje i sviranje doba pokretima tijela prvo svi ritam i dobe, kasnije u dvije skupine.	- pjevanje - sviranje	- izvođenjem pjesme uz instrumentalnu pratnju uvježbati tekst, ritam i melodiju pjesme - razvijati osjećaj za ritam i dobe, sviranjem - njegovati timski duh i ljubav za skupno muziciranje	OŠ GK B.1.1. OŠ GK B.1.2. OŠ GK B.1.4. OŠ GK C.1.1. osr C.1.3. goo C.1.1. uku D.1.2.
III. NASTAVNA ETAPA				
ZAVRŠNI DIO SATA	Plesanje po koreografiji za pjesmu „Teče, teče bistra voda“ 2:45 https://www.youtube.com/watch?v=yx6h3AMEQml	- metoda razgovora - metoda demonstracije - pjevanje - plesanje	- razvijati osjećaj za ritam i metar primjenom kroz ples - usvojiti koreografiju - razvijati glazbeno pamćenje	OŠ GK B.1.3. OŠ GK C.1.1. osr A.1.1. osr C.1.3. goo C.1.1. uku D.1.2.

PRILOZI:

Notni zapisi

HOKI-POKI

J. Kennedy

G

Ti sta-vi lije-vu no-gu na-prijed, sta-vi lije-vu no-gu van. Ti sta-vi
Ti sta-vi lije-vu ru-ku na-prijed, sta-vi lije-vu ru-ku van. Ti sta-vi
Ti sta-vi lije-vo ra-me na-prijed, sta-vi lije-vo ra-me van. Ti sta-vi
Ti sta-vi svo-ju gla-vu na-prijed, sta-vi svo-ju gla-vu van. Ti sta-vi
Ti sta-vi cije-log se-be na-prijed, sta-vi cije-log se-be van. Ti stav-vi

4

lije-vu no-gu na-prijed i pro-tre-si se ti sad. U či-ni ho-ki po-ki i do-
lije-vu ru-ku na-prijed i pro-tre-si se ti sad.
lije-vo ra-me na-prijed i pro-tre-si se ti sad.
svo-ju gla-vu na-prijed i pro-tre-si se ti sad.
cije-log se-be na-prijed i pro-tre-si-se ti sad.

7

G

dir-ni ti svoj nos! U to-me je cije-li štos.

Združena slova

(V. Tomerlin)

Šaljivo Vladimir Tomerlin

1. Je - dno slo - vo h, h, h, o - sta - lo je sa - mo.
2. Po - šlo na put h, h, h, tra - ži - lo je dru - ga.
3. Na tom pu - tu h, h, h, su - sre - lo je o, o, o,
4. Pri - šlo im je slo - vo a, pa su tro - je nek se zna,
5. Pri - šlo im je slo - vo i pa su sa - da če - ti - ri,

Ža - lo - sno je bi - lo, to svi do - bro zna - mo.
lu - ta - lo je svu - da, shr - va - la ga tu - ga.
sku - pa po - šli ve - se - lo: ho, ho, ho, ho, ho, ho, ho.
sva je dru - žba ve - se - la: ho, ho, ho, ho, ha, ha, ha!
ra - do - sni i ve - se - li, ho, ho, ha, ha, hi, hi, hi!

Teče, teče, bistra voda

Posavina

Veselo

1. Te - če, te - če, bi - stra vo - da, i - me joj je Sa - va.
Te - če, te - če bi - stra vo - da i - me joj je Sa - va.

Po njoj plavi šajka lađa, srebrom okovana.
U njoj sjedi djevojčica, tanka i visoka.
Pa mi pjeva sitno, glasno, daleko se čuje.
Kroz tri polja, kroz tri luga, tri zelene gore.

Literatura:

Atanasov Piljek, D. (2009) *Moja glazba 1* (metodički priručnik), Zagreb, ALFA.

Bognar, L.; Matijević, M. (2002.) *Didaktika*, Zagreb, Školska knjiga.

Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije. (2019). Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://skolazavivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf. Pristupljeno: 15.4.2022.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studentice)